

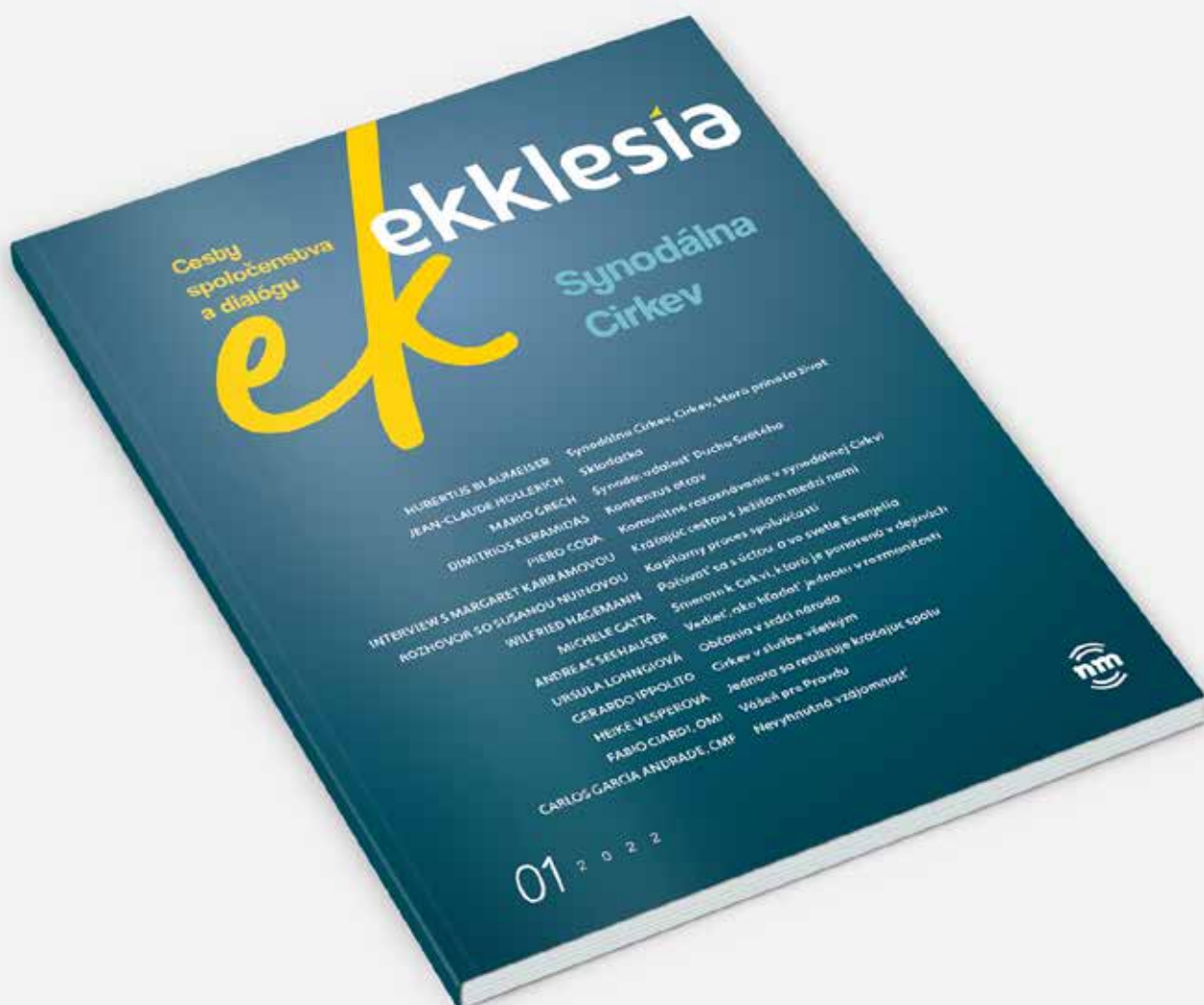
nové mesto

**Je dobré mať názor,
ale dôležitejšie je byť
otvorený rozhovoru.**

V januári 2023 prichádza prvé číslo slovenského vydania medzinárodného teologicko-pastoračného časopisu Ekklesia.

Časopis Ekklesia pozýva kráčať a angažovať sa spoločne v hľadaní jazykov na komunikáciu evanjelia Ježiša Krista v dnešnom svete. Čerpajúc zo starých a nových chariziem, časopis predstavuje zdroj inšpirácie, užitočnú pomoc a nástroj formácie zvlášť pre kňazov, animátorov a ostatných pracujúcich v oblasti cirkevného života.

Prvé číslo sa venuje téme Synodálna Cirkev.

Neprestávajme snívať

Ján Heriban

Sme už v roku 2023, no ešte v tom predošlom sme v celom tíme Nového mesta zažili niečo neobyčajné. A to sme pri tom ani osobne nemuseli byť, silné to bolo aj na diaľku. Jednu z našich knižných noviniek Pápež František deťom sa nám prostredníctvom pani prezidentky Zuzany Čaputovej podarilo doručiť až samotnému Svätému Otcovi do Vatikánu. Ten si ju so záujmom prezrel a pri listovaní sa úprimne po-
usmial. Videl som to len na videozázname, no z jeho tvá-
re som vyčítal niečo v zmysle: „To je milé.“ Rovnakú knižku
sme darovali aj pani prezidentke. Veríme, že ju takisto pote-
šila. Ako to celé prebiehalo, si môžete prečítať a prezrieť sami
na ďalšej strane.

Dostať publikáciu až k pápežovi však nebolo len tak. Bolo
ju treba pripraviť, vhodne zabalíť a pridať aj sprievodný list.
Kolega Jožko si na balení knihy dal naozaj záležať. V jednom
z našich newslettrov, ktoré odoberateľom posielame každý
piatok, sa podelil, čo ho to všetko stálo. „Keď som minulú ne-
deľu namiesto sledovania futbalu rozložil na jedálenskom
stole kartón, nožnice a lepidlo, nevedel som, či sa dar, kto-
rý som chcel zabalíť, dostane k adresátovi. Mal som ambíciu
zabalíť ho čo najkrajšie, ale moje plány narazili na pokročí-
lú hodinu a odpor materiálu. Po chvíli neúspešného skúša-
nia, ktorého nemým svedkom bol zvyšok rodiny, mi na stole
pribudol sklenený pohár plný mlieka a malý papierik s odka-
zom: „Za tvoju snahu, ocko.“ V zápale balenia a sústredenia

som pohár odsunul nabok, veď posledné, čo som si želal, bo-
lo rozliate mlieko na knihe, ktorú som sa snažil zabalíť. Keď
som sa sklonil nad baliaci papier, začul som jemné vzlyka-
nie. Anglicko síce vyhrávalo, ale ja som prehral. Podišiel som
k darcovi pohára a uvedomil som si, že skúsím tú knihu pre
pani prezidentku a Svätého Otca zabalíť jednoducho, skrom-
ne,“ povedal kolega Jožko a dodal, že sa mu splnil sen.

Viacerí z nášho tímu sme sa priznali, že nás to dojalo.
Na splnenie sna stačí niekedy málo: rozhodnutie, snaha,
pokora a jednoduchosť. Vidia to aj deti, ktoré to mnoho ráz
ocenia viac ako my dospelí. Verím, že na odsunutie pohára
Jožkov syn už dávno zabudol a všetko nahradila radosť z to-
ho, že sen sa stal skutočnosťou. O tom, že sa z toho určite teší
aj Boh, asi ani nemusím hovoriť. Veď aj on mal sen, ktorý sa
mu splnil vtedy, keď sa Slovo stalo telom a prebývalo medzi
nami (Jn 1, 14). A z tohto splneného sna žijeme dodnes.

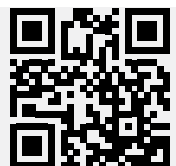
Aj vy máte určite svoje sny, ktoré sa vám už splnili, no možno
aj také, na splnenie ktorých ešte len čakáte. Nech vás aj prí-
beh nášho kolegu povzbudí, že sny sa dajú plniť, aj keď sa po-
pritom môžu objaviť aj nejaké prekážky. Základ je neprestať
snívať.

Prajem vám v mene celého tímu pokojný a požehnaný
nový rok, aby ste na jeho konci mohli povedať, že sa vám spl-
nilo mnoho snov.

Vypočujte si **Dialógy nm/Výber nm**

Každý týždeň nový podcast na nm.sk/podcast

nové mesto

www.nm.sk

Vydavateľ Vydavateľstvo Nové mesto, s.r.o., Cablkova 10,
821 04 Bratislava, IČO 31 377 424

Šéfredaktor Ján Heriban **Vedúca vydania časopisu** Mária Valigová

Redakčná rada Mária Kostyálová, Tatiana Kubišová, Michal Lukáč,
Veronika Rendeková, Cyril Dunaj **Technická redaktorka** Ľubica
Hrmová

Jazyková redaktorka Mária Majerníková, Katarína Bodová

Preklady a redakčná spolupráca Štefan Kmeť, Jozefína Brezovská,
Katarína Jančíšinová

Grafická úprava a sadzba Zuzana a Jozef Turlíkovci

Foto na obálke D. Sepp

január – február 2023. Dvojmesačník, 32. ročník

Objednávky na časopis posielajte na adresu

Nové mesto Redakcia, Tajovského 737/1, 040 01 Košice

E-mail casopis@nm.sk **Telefón** +421 911 445 626

Číslo účtu SK 35 1100 0000 0029 4906 1968

Od 1/2019 je možné podporu realizovať cez darovaciu bránu
www.nm.sk/podporte-nas/.

Reg. číslo EV 4634/12, ISSN 1339-0708. S cirkevným schválením
Arcibiskupského úradu v Tmave dňa 4. apríla 2001, č. 1143/2001

Dátum vydania 22. december 2022

Tlač VMV Prešov

Pápež František prijal prezidentku Zuzanu Čaputovú. Priniesla mu aj knihu z nášho vydavateľstva

Svätý Otec František privítal v decembri na osobnej audiencii prezidentku Slovenskej republiky Zuzanu Čaputovú. Audiencia sa konala v Sále bibliotéky, ktorá je štandardným miestom na stretnutia rímskeho biskupa s hlavami štátov.

„Svätý Otec František prijal na audiencii Jej Excelenciu pani Zuzanu Čaputovú, prezidentku Slovenskej republiky, ktorá sa následne stretla s Jeho Excelenciou Mons. Paulom Richardom Gallagherom, sekretárom pre vzťahy so štátmi a medzinárodnými organizáciami. Počas srdečných rozhovorov na Štátnom sekretariáte sa venovali dobrým bilaterálnym vzťahom medzi Svätou stolicou a Slovenskou republikou a úlohe Cirkvi v spoločnosti. V priebehu rokovaní sa podrobnejšie diskutovalo o vojne na Ukrajine a jej dosahoch na regionálnej a medzinárodnej úrovni, s osobitnou pozornosťou venovanou humanitárnej situácii, prijímaniu utečencov a sociálno-ekonomickej kríze,“ píše sa v oficiálnom komuniké Tlačového strediska Svätej stolice.

Audiencia trvala 45 minút. Pol hodinu z celkového času pápež a prezidentka strávili v súkromnom rozhovore, potom prišlo na rad predstavenie jednotlivých členov delegácie a výmena darov.

Pápež daroval Zuzane Čaputovej niekoľko darov, medzi ktorými bola napríklad medaila zobrazujúca svätého Martina ako vojaka na koni, ktorý sa delí o svoj plášť so žobrákom. Ďalšími darmi boli tlačené publikácie – posolstvo pápeža k Svetovému dňu pokoja 2022, Dokument o ľudskom bratstve pre mier a spoluprácu vo svete, fotografická publikácia *Statio Orbis* z vati-

Foto: © Vatican Media

Pápež František prijal prezidentku Zuzanu Čaputovú. Priniesla mu aj knihu z nášho vydavateľstva.

kánskeho vydavateľstva LEV, dokumentujúca modlitby na Námestí sv. Petra počas prvej vlny pandémie covidu-19 a napokon súbor vyjadrení pápeža Františka v súvislosti s vojnou na Ukrajine.

Prezidentka Zuzana Čaputová pápežovi Františkovi darovala obraz svätého Františka z Assisi od akademickej maliarky Doroty Sadowskej, ručne vyrábané sklenené vianočné ozdoby z Čadce a vianočné pečivo vyrobené v sociálnom podniku Bivio v Bratislave. Pečivo priniesla delegácia na prútenom podnose z chránenej dielne Vrbovnica v Bardejove.

Medzi darmi bola aj publikácia z nášho vydavateľstva *Pápež František deťom* s ilustráciami Evy Šimonovej. Prezidentka pápežovi darovala aj knihu o významnej osobnosti slovenského antikomunistického disentu s názvom *Silvo Krčméry*.

„Kniha *Pápež František deťom* vznikala z vďaky a lásky k Svätému Otcovi a nielen my, jej tvorcovia,

ale aj naši priaznivci a priatelia sa veľmi tešíme, že sa dostala priamo do rúk pápeža. Sme radi, že pani prezidentka oceňuje bohatstvo pápežových myšlienok a postojov a aj týmto gestom vyzdvihla dôležitosť hodnôt, ktoré pápež František šíri medzi ľuďmi. Prajeme si, aby sme si v rodinách aj prostredníctvom tejto krásnej knihy stále viac osvojovali dialóg, úctu voči každému človeku, lásku k Bohu a všetkému stvorenému a rozvíjali zmysel pre pomoc núdznym,“ reagovala zostavovateľka knihy a editorka Vydavateľstva Nové mesto Katarína Jancišinová.

Radosť z odovzdania daru má aj autorka ilustrácií Eva Šimonová. „Je to pre mňa obrovská česť, že kniha, ktorú som ilustrovala, sa dostala do rúk prezidentky aj do rúk autora textov, pápeža Františka. Vnímam to ako slávnostné uzavretie celého projektu. V knihe vidím veľký potenciál nositeľa dobrého posolstva,“ povedala pre Nové mesto Šimonová.

Členmi delegácie, ktorá sprevádzala Zuzanu Čaputovú, bol aj jeden z priamych účastníkov antikomunistického disentu a niekdajší parlamentný politik František Mikloško. Okrem neho pápeža navštívili aj Radoslava Trokšiarová, ktorá sa stala obeťou útoku v bare Tepláreň v Bratislave, ďalej vikár provinciála saleziánov Peter Jacko, koordinátorka centra pomoci utečencom z Ukrajiny Camp Žilina Martina Ďurčová, lekárka-paliatologička z Národného onkologického ústavu Kristína Križanová a držiteľka ocenenia Učiteľka Slovenska 2021 Alexandra Hučeková.

V priestoroch Štátneho sekretariátu sa následne prezidentka stretla s Mons. Paulom Richardom Gallagherom, vatikánskym sekretárom pre vzťahy so štátmi a medzinárodnými organizáciami.

Podvečer navštívila vo štvrti Giustiniana Pápežský slovenský ústav a kolégium sv. Cyrila a Metoda, kde sa stretla so Slováckmi pôsobiacimi v teologických inštitútoch v Ríme.

Rektor kolégia otec Pavol Zvara zároveň privítal aj ministra zahraničných vecí SR Rastislava Káčera a veľvyslanca SR pri Svätej stolici Mareka Lisánskeho.

Návštevu kolégia mala prezidentka naplánovanú už dlhšie, ale pandémia jej neumožnila uskutočniť ju. Počas svojho príhovoru zdôraznila historický význam tejto inštitúcie a označila ho za „ostrov slobody“ v časoch totality.

Spomenula takisto aj osobnosť kardinála Jozefa Tomka, ktorý nedávno skonal.

Kolégium však podľa nej nemá iba historickú dôležitosť. Aj v súčasnosti ho považuje za dôležitú inštitúciu v kultúrnej, duchovnej a vzdelávacej oblasti.

Ján Heriban

Zdroje: Vatican News, Nové mesto

Týždeň modlitieb za jednotu kresťanov: Modlitby a ekumenické materiály na tento rok pripravila Minnesotská rada cirkví v Spojených štátoch amerických

Tradičný termín konania Týždňa modlitieb za jednotu kresťanov je na severnej pologuli od 18. do 25. januára. Tieto dni navrhol v roku 1908 Paul Wattson tak, aby modlitby prebiehali v dňoch medzi sviatkami sv. Petra (Katedra) a sv. Pavla (Obrátenie), čo im dodalo symbolický význam. Na južnej pologuli sú v januári prázdniny, takže cirkvi organizujú Týždeň modlitieb v inom termíne, napríklad v období sviatkov Zoslania Ducha Svätého (ako to navrhlo Hnutie pre vieru a poriadok v roku 1926), ktoré tiež symbolizujú jednotu Cirkvi.

Týždeň modlitieb za jednotu kresťanov spája veriacich viacerých cirkví a kresťanských spoločenstiev. Modlitby za jednotu kresťanov sa nesú v duchu zdôrazňovania rovnosti pred Pánom, kde si chceme

ešte viac uvedomiť, že aj pri veľkej rôznorodosti našich názorov a stanovísk je potrebné, aby sme boli predovšetkým Božími synmi a dcérami. Práve táto identita má byť taká hlboká a vnútorne prežívaná, aby dokázala prekonať všetky rozdiely, ktoré nevedú k jednote a spoločenstvu, ale skôr nás predurčujú k osudovému rozdeleniu.

Z tohto dôvodu si autori textu vybrali ako tému Týždňa modlitieb za jednotu kresťanov verš z *Knihy proroka Izaiáša*: „Učte sa robiť dobro, domáhajte sa práva, pomáhajte utláčanému, vymôžte právo sirote, obhajujte vdovu!“ (Iz 1, 17). Prorok Izaiáš vo svojej prorockej reči zdôrazňuje, že nie je možné stáť pred Bohom bez ochoty presadzovať spravodlivosť, zakročiť proti násilníkom a snažiť sa pomôcť každému, kto je spoločnosťou odsunutý na okraj, vylúčený alebo opovrhovaný.

Hoci žijeme v inom spoločenskom prostredí ako tí, ktorí vytvorili tohtoročné ekumenické texty, prežívame presne tú istú bolesť vnútorného rozdelenia. To sa netýka len príslušnosti k určitým cirkvám alebo náboženským skupinám, ale aj rozdelenia v politických a ideologických názoroch, ktoré nám neumožňuje stáť pred Bohom ako sestry a bratia.

A tak sme v tomto týždni pozvaní s veľkou naliehavosťou volať k Bohu, aby identita Božích dcér a synov bola taká hlboká a určujúca pre naše bytie, že nám umožní postaviť sa pred Božiu tvár a spoločne sa prihovárať za trpiaci svet. A to aj napriek tomu, že máme odlišné názory na politické, sociálne či morálne otázky.

Zdroj: portál ČCE

Ján Heriban

Naše rozhovory sa menia na wrestling. Je to slepá ulička

**„Je dobré mať názor. Ale dôležitejšie je byť otvorený rozhovoru.“
S týmto mottom pripravil portál nm.sk online kampaň, cez ktorú predstavil svoj obsah, poslanie i hodnoty širokej verejnosti.**

Hlas, ktorý vo videospotoch pozýval navštíviť náš web otvorený rozhovoru, patril dlhoročnému hercovi Slovenského národného divadla Jánovi Gallovičovi. Viest dialóg je výzva aj pre hercov, ktorí sa ocitajú na jednej lodi s kolegami úplne odlišného názoru, presvedčenia alebo vierovyznania. Ján Gallovič prezradil, ako vychádza nielen s nimi, ale aj so svojim zaťom, ktorý pochádza z Indie.

Čo by kampaň s mottom „Je dobré mať názor. Ale dôležitejšie je byť otvorený rozhovoru“ mala priniesť do našej spoločnosti?

Radi komunikujeme, ale nesmierne presadzujeme svoj krajný postoj. Nevie, či to tak nastavili médiá alebo politici, ale akoby sme sa dostali do slepej uličky v tom zmysle, že nepočujeme druhú stranu. Sme vyhranení v postojoch, náš rozhovor sa mení, obrazne povedané, na wrestling. Chceme poraziť partnera pri rozhovore, za každú cenu ho položiť na lopatky a ukázať mu, že takto to bude a toto je môj názor. Deje sa to na viacerých úrovniach. Ale či predtým prebehla potrebná diskusia, či sa preosiali všetky myšlienky a možnosti v rozhovore, či kompetentní mali šancu prekonzultovať svoj názor v konštruktívnom rozhovore – to si nie som istý, či sa deje v našej spoločnosti.

Prečo máme tendenciu stáť si za svojim a bojovať proti opačnému názoru, namiesto snahy o pochopenie, hľadanie kompromisu alebo aj o korektný rozchod?

Demokracia so sebou priniesla fenomén konkurenčného boja. Ten sa dostal aj do medziludských vzťahov. Akoby sme v rýchlosti života nemali šancu byť empatickí a uvažovať nad alternatívou druhej, tretej alebo sied-

mej strany. Ak sa tak veľmi ponáhlame, chceme mať aj rýchle výsledky a riešenia. Keď sa udejú rýchlo, koľko ráz sa nám neskôr ukáže, že druhá strana v istej vízii tej alternatívy mala pravdu. No my sme ju v neprijatí zavrhlí a potom nás to v niečom dobehlo.

Je šanca zmeniť to alebo niečo s tým aspoň urobiť, keď doba je rýchla alebo ešte rýchlejšia?

Cez pandémiu som mal pocit, že je tu šanca zastaviť to ponáhlanie. Ľudia sa viac začali rozprávať o tom, či musia mať až tak veľa možností a pracovať naraz nie v dvoch, ale v siedmich profesionálnych rovinách. Potom sa dostávajú do pasce vlastného sebaklamu a nemajú čas porozprávať sa doma s najbližšími príbuznými, nehovoriac o výchove detí alebo starostlivosti o rodičov, ktorí sú na hrane života a smrti. Počas pandémie som mal pocit, že je šanca diskutovať. Ide však o slobodnú voľbu.

Vo vašej práci musíte hľadať spoločnú reč a viesť kultivovaný dialóg s kolegami, ktorí sú rôzneho názoru či vierovyznania. Ako s nimi vychádzate?

Snažím sa s nimi komunikovať tak ako so všetkými ostatnými ľuďmi. Niektorí majú zips svojho srdca zatvorený viac, iní menej. S niektorými

Mnohí kolegovia sa však počas práce tak pootvárajú cez svoje osobné skúsenosti, že je potom radosť s nimi debatovať.

Ján Gallovič

kolegami fungujem naozaj len na profesionálnej línii. Mnohí kolegovia sa však počas práce tak pootvárajú cez svoje osobné skúsenosti, že potom je radosť s nimi debatovať. Deje sa to na viacgeneračnej úrovni. Mám úžasné vzťahy so staršími kolegami, sú to také otcovsko-synovské vzťahy. Potom sa to posúva aj na nižšiu úroveň.

V rozprávke, v ktorej hrám, mám otca a syna. Postavy otca a syna sa dostali aj do našej osobnej komunikácie, hovoríme si o životných osudoch.

Napriek tomu sa určite vyskytnú aj nezhody. Ako ich riešite?

Všetko si musíme vydiskutovať a niekedy pritom človek aj škrípe zubami. Príde pán režisér, ktorý má taký vyhraný názor, že ho nie som ochotný prijať. Keď si však hovoríme o dôvodoch a motivácii, prečo by ten výsledok mal smerovať k nejakému spoločnému vyjadreniu, dá sa k tomu prehrýzť. Čiže buď je niekto pokorný a prijme isté veci (sú nejaké limity, samozrejme), alebo ho to potom bolí. Akoby si obliekal šaty, ktoré sú mu tesné. Netvrdím, že všetko je u nás úplne ideálne. Potom však príde ďalšia inscenácia, ktorá to všetko vynahradí. Odmena zhora funguje aj takýmto spôsobom – môžete mať štyri, päť rokov neúrodné obdobie s insce-

náciami, ktoré vám až tak vnútorne nechutia. No keďže sme profesionáli, musíme to akceptovať a dotiahnuť to do umeleckej podoby, ktorú si režisér vymyslel. Potom však príde niečo čarovné, zvláštne, ktoré vám to celé vykompenzuje. To je dar v našej profesii.

Viesť dialóg nie je umením len v divadle, ale aj v rodine. Žijete v dlhoročnom manželstve a aj v ňom nastávajú situácie, keď treba urobiť kompromis alebo vyriešiť konflikt. Aké nástroje na to používate?

Trpezlivosť a toleranciu, nič iné mi nezostáva. Ak mám rád svojho životného partnera, manželku, ktorá je odovzdaná svojej profesii na 200 percent, od detstva sa venuje baletu, je v tom dobrá a dnes odovzdáva svoje skúsenosti ako pedagóg mladšej generácii, vyžaduje si to celého človeka. Udržať rodinu v pokoji, harmónii a vychovávať popritom dieťa vôbec nie je ľahké. Pán Boh zaplať, nám sa to podarilo. V rodine máme zaťa, ktorý je Ind. Vyrástol v úplne iných hodnotových systémoch. Je to bystrý, múdry a srdečný človek, ale nevyrástol na kresťanských základoch.

Ako si s ním rozumiete?

Ako človek s človekom. Pozerám sa mu cez oči do srdca. Ako herec

a umelec sa snažím vidieť jeho ja, Božiu prítomnosť v ňom. Ak vnímam všetkých ľudí podľa týchto kritérií a vidím v ňom to zdravé jadro, tak si máme vždy čo povedať. Hľadáme si k sebe cestu a za tie štyri roky, čo je súčasťou našej rodiny, sme si pekne porozumeli a teším sa, že sa môžeme niekoľkokrát za rok stretnúť a nerozprávať sa len online. Otvárame rôzne témy. Na niektoré veci máme iný názor, ale rešpektujeme prostredie, z ktorého vyrástol. Vidím v ňom dobrého, pozitívneho a tolerantného človeka, ktorý tiež má nejaké svoje ambície, a som šťastný, keď vidím, že má našu dcéru úprimne rád.

V niečom neustúpíte ani on, ani vy, napriek tomu viete nájsť spoločnú reč. Je to tak v poriadku?

Áno, našli sme si „modus vivendi“, spôsob života, a navzájom to akceptujeme. Nemôžem zmeniť jeho hinduistické korene, ani na to netlačím. Slobodne však rozprávam o svojich hodnotových koreňoch, na ktorých som vyrástol ja. Keď mu poviem, že na sklonku dňa sa modlím aj za nich, ako som sa to naučil od svojich rodičov, tak sa mi za to úprimne poďakuje.

Cyril Dunaj

Paleontológ Jozef Klembara: Veda a viera si neodporujú

Tohtoročné ocenenie Fides et ratio za zásluhy o dialóg medzi vierou a vedou si odniesli traja laureáti. Spolu s biblistom Jozefom Jančovičom a lesníkom Viliamom Pichlerom je jeho novým držiteľom aj paleontológ Jozef Klembara, člen edičnej rady Vydavateľstva Nové mesto. Cenu udeľuje Rada Konferencie biskupov Slovenska pre vedu, vzdelanie a kultúru od roku 2010.

Začnime pri vašom vedeckom odbore, paleontológii. Ako ste sa dostali k tomuto odboru a vedeckej práci?

Prírodné vedy a príroda ma zaujímali vždy. Páčili sa mi a zaujímali ma dnes žijúce organizmy, či už rastlinné alebo živočíšne, ale súčasne ma zaujímala aj geológia. Teda ako sa svet a naša planéta tvorili. A tak som čítal rôzne články a knihy podľa dostupnosti a mojich možností. Bolo to v šiestej triede, keď som pochopil, že to, čo ma tak zaujíma, je skúmanie prírody prostredníctvom dokladov života, ktorý sa zachoval v horninách. Túžil som vedieť, ako môžeme prostredníctvom bádania a skúmania „vzkriesiť z mŕtvych“ všetky tie organizmy, prípadne ich zrekonštruovať a ako môžeme poznávať ten svet, ktorý už existuje len vo forme skamenelín. Túto vášeň pre vývoj života na planéte, pre fosílné rastliny a živočíchov, skúmané na základe ich pozostatkov zachovaných v horninách, som napokon pretavil do štúdia geológie a paleontológie.

Prejdime ku vzťahu medzi vedou a vierou. S výskumami v oblasti paleontológie ste začali ešte počas bývalého režimu ako veriaci človek. Ako si spomínate na toto obdobie, ktoré potláčalo inteligenciu a ostro zasahovalo proti viere?

Moja skúsenosť z tejto doby je veľmi silná. Prihlásil som sa na paleontológiu na Univerzitu Karlovu

v Prahe, ale neprijali ma. To som aj očakával, pretože keď sa hlásilo viac ako sto študentov a mali prijať deväť, tak aj komunisti medzi sebou súperili, aby boli prijaté ich deti. Takže nikto iný tam nemal šancu. Ale je vidieť, ako Boh všetko riadi, pretože mňa potom prijali v jesenných skúškach na geológiu na Univerzitu Komenského. Takže prvý ročník som študoval v Bratislave.

Tento ročný pobyt bol vlastne kľúčový pre môj život, pretože som sa prostredníctvom mojej sestry Elišky dostal do blízkosti ženského fokoláre. Ja som tam chodieval často, keďže som tam mal sestru a časom som aj ja pocítil svoje povolanie. Chcel som byť fokolárinom a zasvätiť Bohu svoj život tým, že sa budem snažiť milovať iných v prítomnom okamihu a žiť v jednote s ostatnými vo fokoláre. Z tohto hľadiska som vďačný Bohu, že ma neprijali. Po roku som si podal žiadosť o prestup na špecializáciu paleontológia, ktorá bola v tom čase len v Prahe, a prijali ma.

V tom období ostatní na fakulte a vo vedeckom prostredí nevedeli, že ste veriaci?

Ani neviem, či to vedeli. Ja som sa snažil žiť ako mladá generácia Hnutia fokoláre, ktorá sa vtedy schádzala vo farnosti u pátra Karla Pilíka v Karlíne. A vlastne vtedy sa zrodilo Hnutie gen (nová generácia Hnutia fokoláre) u nás vo vtedajšom Československu. No už vo štvrtom ročníku

Nevidel som žiadny rozpor medzi vierou, teda mojím životom s Bohom, a vedou.

Foto: D. Ramač

Paleontológ Jozef Klembara pri preberaní ocenenia Fides et ratio

môjho štúdia sa objavila možnosť získať miesto asistenta na Katedre paleontológie. O toto miesto bol veľký záujem.

Bola tam nejaká podmienka?

Áno. Ponúkli mi to miesto, ale pán profesor, vedúci katedry, mi povedal, že podmienkou je vstup do Komunistickej strany. Povedal som mu, že mi je to ľúto, ale že túto podmienku nemôžem splniť, aj keď paleontológiu milujem. Nechal mi ešte čas na premyslenie, čo som zo slušnosti prijal, no o niekoľko týždňov som mu prišiel povedať, že jeho ponuku si veľmi vážim, ale nemôžem ju prijať.

Mali ste počas svojej vedeckej kariéry niekedy krízu viery?

Musím povedať, že nie. Ja som nevidel žiadny rozpor medzi vierou, teda mojím životom s Bohom, a vedou. Nikdy som s týmto problémom nebojoval.

Vráťte sa k cene Fides et ratio, ktorú ste nedávno dostali. Čo pre vás znamená toto vyznamenanie?

Nečakal som, že mi bude táto cena udelená. Pred rokom, keď ju dostal jeden môj kolega z fakulty, som dúfal, že ju nedostanem aj ja,

že nikomu nenapadne ma nominovať. Nemám rád akoby „oslavu svojej osoby“, ani po tom netúžim, ani som nikdy netúžil. Potom mi zavolať jeden člen príslušnej komisie, či by som nechcel túto cenu prijať, pretože je všeobecný konsenzus práve na mojom mene. Neskôr mi prišlo už oficiálne pozvanie od biskupa Rábeka s tým, že počas odovzdávania ceny by som mal mať 20-minútovú prednášku. Nedávno som napísal jeden článok, ktorý som ponúkol časopisu *Nuova Umanità* v Ríme, keďže pracujem v Škole Abba, v skupine prírodných vied. Keď Chiara Lubichová založila túto školu, vyzvala nás, aby sme študovali jej mystické texty, ktoré nesú názov Raj 49, a snažili sa prehĺbiť ich vplyv na chápanie, v mojom prípade, prírody.

A v čom teda spočíva originalita tohto pohľadu? Ako vám pomáha pri vašej práci?

My v našej skupine sme si zvolili určitú tému a píšeme blogy na internete. Volá sa to Wonderverse. Tie blogy sa týkajú vzťahovosti v prírode, teda toho, ako jednotlivé prvky prírody sú voči sebe vo vzťahu vzájomnej lásky. Priznám sa však, že

podľa mňa sú vzťahy v prírode pekné, ale nielen pekné. Musíme brať do úvahy tiež smrť a utrpenie existujúce v prírode. Teda všetky tie katastrofy, vymierania, drastické veci, ktoré sa v priebehu evolúcie Zeme odohrali a odohrávajú.

V texte Raja 49 sa píše, že Boh vložil do prírody svoj spôsob bytia, tak ako si toto vysvetliť? Ako vysvetliť, že vo všetkom, aj v tomto utrpení je jeho spôsob bytia? Že aj v tej okúzľujúcej kráse tejto Zeme a vesmíru súčasne existuje boj o život, plač, utrpenie, smrť. Toto ma zaujalo, keď sme tie texty Raja 49 čítali. Potom som si povedal, že musím napísať článok, kde by som sa pokúsil toto nejakým spôsobom vysvetliť. Samozrejme, prosil som Boha o múdrosť.

V čom vlastne spočíva interpretačný kľúč na pochopenie a vysvetlenie toho, čo spomínate?

Spočíva v tom, že tým riešením, a teda interpretačným kľúčom, keď to takto nazveme, je Ježiš Opustený, ktorý je Boh, ale súčasne aj človek, ktorý ako Boh netrpí a súčasne ako človek nekonečne trpí. Čiže obidve tieto zložky bohočloveka sú prítomné v prírode.

Bruno Cantamessa

Pravoslávno-katolícky ekumenizmus v čase vojny

Úvaha konštantínopolského ekumenického patriarchu Bartolomeja I. o vyhlídkach na dosiahnutie jednotného dátumu Veľkej noci do roku 2025, keď uplynie 1700 rokov od konania Nicejského koncilu. Stáročné historické ťažkosti a súčasná vojna na Ukrajine určite neprospievajú ekumenickému dialógu medzi pravoslávnyimi a katolíkmi, ale nezastavujú nastúpenú cestu a odvahu robiť rozhodnutia.

Pápež František a ekumenický patriarcha Bartolomej I. sa zišli na ekumenickom stretnutí a modlitbe za mier v Katedrále Panny Márie Arabskej v Bahrajne v piatok 4. novembra 2022.

Otázka dátumu slávania kresťanskej Veľkej noci má tisícročné korene, a to až do takej miery, že Nicejský koncil sa už v roku 325 postaral o stanovenie kritérií na jej určenie: prvá nedeľa po prvom splne mesiaca po jarnej rovnodennosti. A všetky cirkvi sa na tom zhodujú. Od 16. storočia sa však dátum pre katolíkov a pravoslávnych líši, respektíve aspoň pre niektorých z nich. Tento zlom nastal, keď Katolícka cirkev v roku 1582 prijala gregoriánsky kalendár, no pravoslávni zostali zväčša verní dovtedajšiemu juliánskeho kalendáru. Málo zavážilo, že gregoriánsky kalendár zaviedol vedecky podloženú korekciu sklzu časov a ročných období spôsobeného dovtedajším kalendárom, ktorý zaviedol Iulius Caesar v roku 46 pred Kristom.

Pravoslávna reakcia na rozhodnutie rímskeho pápeža mala v skutočnosti len veľmi málo spoločného s astronómiou a vedeckými výpočtami: cirkevné kľatby (anatémy) troch všeobecných pravoslávnych synod v 16. storočí odsúdili dodnes používaný „pápežský kalendár“ ako heretický. Astronomické výpočty nebrali do úvahy.

Časy sa menia, ale otázka rozdielnych dátumov Veľkej noci

(v skutočnosti otázka juliánskeho alebo gregoriánskeho kalendára) sa nepohla ani o kúsok napriek mnohým pokusom v priebehu posledných 50–60 rokov nájsť spoločné riešenie, otvorené ekumenickému dialógu.

Pravoslávny konštantínopolský patriarcha Bartolomej I. sa nedávno vyjadril: „Je tu dobrý úmysel konečne stanoviť spoločný dátum slávania Veľkej noci, a to tak na pravoslávnej, ako aj na katolíckej strane. Hovoril som o tom s Jeho Svätosťou pápežom Františkom v Bahrajne. To, že po Druhom vatikánskom koncile je na katolíckej strane tento „dobrý úmysel“, nie je nič nové; ale že by to platilo aj o všetkých pravoslávnych, nie je až také zrejmé. Aj keď Bartolomej I. bol vždy veľkým zástancom tohto ekumenického kroku.

Hlavný odpor pravdepodobne pochádza z Moskovského patriarchátu, ktorý predstavuje dobrú polovicu pravoslávneho sveta, aspoň na cirkevnej úrovni. O to viac sa teraz zdá, že vojna na Ukrajine (alebo tzv. špeciálna operácia) ešte viac vzdaluje „uhly pohľadov“ v samotnom pravoslávnom svete. Najmä moskovský patriarcha Kirill I. je známy tým, že v roku 2009 založil *Patriarchálne centrum starobylej ruskej liturgickej tradície*. Ide o nepochybne bohatú a fascinujúcu tradíciu, lenže liturgicky a politicky ukotvenú v juliánskom kalendári a s výraznou tendenciou k nad-

V mene našej kresťanskej viery, ale aj v mene všetkých spravodlivo zmýšľajúcich ľudí nemôžeme neodsúdiť túto vojnu.

Foto: © Vatican Media

Pápež František a ekumenický patriarcha Bartolomej I. sa zúčastnili na ekumenickom stretnutí a modlitbe za mier v katedrále Panny Márie Arabskej v Bahrajne v novembri 2022

radenosti. Faktom je tiež uprednostňovanie vzťahu s ruským štátom (či už cárskym, sovietskym alebo putinovským) a podpora „operácie“ na Ukrajine, interpretovanej ako nevyhnutný nástroj na opätovné zjednotenie všetkých „Rúsk“ (Ukrajiny, Bieloruska a Ruska) do jedného moskovského ovčinka.

Patriarcha Bartolomej I. sa od tohto „pohľadu“ dištancoval už v roku 2018, keď na synode deklaroval právo Kyjevského patriarchátu na autonómiu od Moskvy. V týchto dňoch teda Bartolomej I. oznámil zámer dospieť k jednotnému dátumu Velkej noci a popritom sa rozhodol spresniť: „Ekumenický patriarchát, nielen ja osobne, od začiatku jasne odsudzuje vojnu na Ukrajine. Túto vojnu nemožno nijako ospravedlniť. Vyjadril som sa proti vojne prezidentovi Ruskej federácie a môj-

mu bratovi patriarchovi Kirillovi, ktorý, žiaľ, na začiatku túto vojnu poželal. V mene našej kresťanskej viery, ale aj v mene všetkých spravodlivo zmýšľajúcich ľudí nemôžeme neodsúdiť túto vojnu.“ Dá sa to vyjadriť jasnejšie?

Rímsky pápež a konštantínopolský ekumenický patriarcha sa 3. novembra popoludní stretli v pápežskej rezidencii v Kráľovskom paláci Sakhir v Bahrajne. Stretnutie sa uskutočnilo pred ekumenickým stretnutím v Katedrále Panny Márie Arabskej v Awali.

„To, čo nás spája, ďaleko prevyšuje to, čo nás rozdeľuje,“ zdôraznil neskôr pápež František a dodal: „Duch Turíc neprináša jediný rovnaký jazyk pre všetkých.“ Každý však je schopný porozumieť ostatným, pričom naďalej hovorí svojím vlastným jazykom a zachová-

va svoje vlastné tradície. Tak to má byť v ekumenizme, zhrnul pápež František. „Skôr sa treba pýtať samého seba,“ dodal pápež: „Som ja, pastier, služobník, verný, vnímavý na pôsobenie Ducha? Prežívam ekumenizmus ako záťaž, ako ďalšiu úlohu, ako inštitucionálnu povinnosť, alebo ako Ježišovu úprimnú túžbu, aby sme sa stali jedno?“

Ekumenický dialóg musí skrátka pokračovať aj napriek vojne. Určite to nebude ľahké ani bezbolestné. Hľadanie (otvorenej, nemonolitckej) jednoty je však nevyhnutnosťou, ktorá pramení v samotnej podstate evanjeliového posolstva. Jej hľadanie si vyžaduje vytrvalosť, jasnosť a odvážne rozhodnutia.

Zdroj: *Città Nuova*

Beatriz Lauenrothová

Vedieť trpieť spoločne

Autorka prežila mnoho rokov v Rusku a dnes sa venuje starostlivosti o ukrajinských utečencov.

V Rusku som prežila skoro dve desaťročia a naozaj milujem túto krajinu a jej ľud, takže si môžete predstaviť, aké je teraz moje vnútro rozorvané. Momentálne sú v stredu Hnutia fokoláre v Holandsku, kde teraz žijem, už niekoľko mesiacov prichýlení Ukrajinci utekajúci pred ruskou inváziou do ich krajiny.

Zo Západu na Východ

Do Moskvy som prišla v roku 1991, práve v období, keď medzi najfrekventovanejšie slová pravdepodobne patrili *glasnosť* a *perestrojka*. Na začiatku novej neistej epochy sa však takisto vynárali aj pochybnosti a odpor. „Gorbačov predal našu krajinu Západu.“

Zatiaľ čo západná Európa ďalej písala svoj domnelý úspešný príbeh z pohľadu slobody a sebaurčenia, viaceré východoeurópske krajiny ešte zvädzali politický a kultúrny boj o svoju identitu a uznanie v rámci celosvetového usporiadania nastupujúceho po skončení studenej vojny. Štáty bývalého Sovietskeho zväzu bojovali najmä o svoju národnú identitu a územnú zvrchovanosť.

Keď si pripomeniem Rusko, vybaví sa mi ich veľmi vyhranená národná hrdosť. Súčasne je tam mimoriadna vnímavosť vo všetkých oblastiach ešte stále poznačených hlbokou kresťanskou kultúrou, napriek mnohým desaťročiam snahy o eliminovanie kresťanstva, ktoré bolo považované za *opium ľudstva*.

Z diváka aktér

Bývala som vo fokoláre vo svojom spoločenstve, sprvu sme boli v jednej ľudovej moskovskej štvrti. K nášmu bytu viedlo tmavé ponuré

schodisko a aj jeho vybavenie bolo krajne jednoduché, len to najzákľadnejšie. Tieto ťažkosti sme však ani veľmi nevnímali, život s miestnymi ľuďmi totiž poskytoval omnoho silnejšie vnemy.

V tom čase som si uvedomila, že prechádzam od pozície západného diváka a často priveľmi pedantného pozorovateľa, ktorý má na všetko jasnú vlastnú mienku, no pritom nič o ničom nevie, a začínam byť súčasťou, spoluúčinkujúcou a patrím medzi protagonistov. Z dejepisu som vedela o storočiach ponižovania prostého ľudu za cárizmu pred sovietskou érou a potom neskôr „neomylnou“ Komunistickou stranou. Tento ľud dnes zažíva dôsledky tohto všetkého: izolovanosť a vzdalovanie sa, predovšetkým od Západu. „Lepšie je nedráždiť ruského medveda. Tak bude pokojný, čo znamená, že zostane vo svojej diere!“ Takto mi to napríklad vysvetľoval jeden z mojich priateľov.

Objavila som tu ohromnú schopnosť trpieť a zakúsila som to, hoci v menšej miere, aj na vlastnej koži.

Vyriešime to zajtra

Naučila som sa trpezlivo stáť celé hodiny v rade na svoj každodenný chlieb a tiež znášať rozčarovanie, keď som bola konečne na rade ja, no zaznelo: „Všetko je vypredané!“ Naučila som sa neodkladať si z výplaty úspory, ale hneď ju minúť, lebo o deň-dva už kuchynské stoličky alebo saponát mohli byť preč. Naučila som sa, že naozaj záleží len na prítomnom okamihu, ostatné vyriešime zajtra. Takisto, že na akýkoľvek problém existujú

Musela som sa naučiť akceptovať slobodu druhého človeka tvárou v tvár často úprimnému a asertívnemu „nechcem“.

V citadele Hnutia fokoláre v Holandsku prichýlili 42 osôb pochádzajúcich z Ukrajiny.

rôzne kreatívne riešenia: pomôžu známi, modlitba alebo veľký maestro improvizácia.

Musela som sa naučiť akceptovať slobodu druhého človeka tvárou v tvár často úprimnému a asertívnemu „nechcem“.

Objavila som aj hlbokú nábožnosť, hraničiacu až s ľudovou mystikou, ktorá popri všetkých slabostiach stále uznáva: „Sme Božím ľudom.“ V tomto prostredí sa prehlbovala aj moja viera. Počas celé hodiny trvajúcich bohoslužieb Ruskej pravoslávnej cirkvi som sa často cítila tak blízko Bohu ako nikdy predtým. V Tretiakovskej galérii som sa nechala viackrát katapultovať do histórie a tak rozporuplnej mentality Rusov: je to strhujúci, búrlivý príbeh plný násilia a zároveň harmónie.

Možno ma Rusko naučilo forme dialógu, ktorá spočíva predovšetkým v počúvaní, vo vcítení sa do toho druhého. Takto vznikli priateľstvá, ktoré ani po štrnástich rokoch nestratili nič zo svojej intenzity.

„Nové Rusko“

Prežila som v Rusku skoro dvadsať rokov. Keď sa obzriem späť, často

si pomyslím: „To boli doteraz moje najšťastnejšie roky.“ Prečo?

V priateľstvách s mnohými Rusmi, v návštevách a stretnutiach v Petrohrade, Krasnojarsku, Čeljabinsku a Moskve, v Katedrále Spasiteľa a na Lomonosovovej univerzite, v spoločenstve Alexandra Meňa, pravoslávneho kňaza, ktorý bol reformátorom svojou ekumenickou otvorenosťou, tam všade som videla niečo z prísľubu pre túto krajinu, pre to takpovediac „nové Rusko“, ktoré na základe evanjelia znovuobjaví korene svojej kultúry a histórie, svoju hrdú a práve tak aj skromnú sebaúctu. Rusko, ktoré v malých spoločenstvách z Božieho slova znovu objavuje život, a tak v pluralite nanovo prežíva a nachádza prislúchajúce spätné ohlasy, zároveň však zostáva otvorené pre iných, otvorené voči Európe a svetu.

V tomto ohľade je nové Rusko suverénnym spoločenstvom malých „domácich cirkví“, ktoré sa, rozptýlené po celej krajine, v najrozličnejších prostrediach a životných podmienkach, nenechalo pohltiť politikmi ani módnymi vlnami.

Spoznala som toto Rusko a prežívala som svoj život s jeho muž-

mi a ženami, starými a mladými, rodičmi a ich deťmi. S týmto Ruskom som a budem spojená, najmä teraz, v týchto dňoch a týždňoch, keď celej krajine hrozí izolácia v medzinárodnom spoločenstve kvôli rozhodnutiam jedného činiteľa, ktorý koná v prvom rade vo svojom vlastnom mene. Toto nové Rusko vie, že je späť s ukrajinským ľudom, s jeho snahou o sebaurčenie a slobodu, bez ktorej nemôže nastať mier.

Ukrajina

Teraz žijem v holandskej citadele Hnutia fokoláre, prichýlili sme tu 42 osôb pochádzajúcich z Ukrajiny. Keďže dobre ovládam ruský jazyk (ktorým vedia hovoriť Ukrajinci), môžem pomôcť v mnohých konkrétnych situáciách, ale predovšetkým doslova osobne prijímať ich bolesť a tiež ich nenávisť za všetko utrpenie, ktoré prežili.

Som vo veľmi silnej, povedala by som až surovej škole. Hovoríme medzi sebou po rusky a oni sú vďační, že sa môžu podeliť o svoje tragické skúsenosti vo svojom jazyku. Úplne novým spôsobom som pochopila, že jazyk prináša pocit domova, pocit bezpečia. Som otrasená, keď po-

čúvam, že manželia, synovia, bratia a dospelí vnuci sú na fronte, často bez kontaktu so svojimi blízkymi. Šokoval ma príbeh Máši. Jedného dňa sa vo dverách zjavil mladý ruský vojak a hovorí jej: „Pani, musíte okamžite opustiť tento dom!“ „Nevedela som,“ hovorí Máša, „či to nie je pasca, zareagovala som len podľa vlastnej intuície, schytila som dve ikony, čo boli pri dverách, a s dcérou Táňou sme vybehli von. Hneď nato dom za naším chrbtom vybuchol! My za svoje životy vďačíme jednému mladému Rusovi.“

Dimitrij, jediný muž v tejto skupine, k nám prišiel s manželkou a štyrmi deťmi. Je to statný, dobre stavaný chlap, videl zomierať veľa ľudí, dokonca aj detí a ťažia ho tieto hrozné spomienky. „Keď sa na mňa moja dcérka usmeje a dá mi pusku, rozplačem sa, pretože si spomeniem na všetky tie deti a otcov, ktorí sa kvôli vojne už viac nemôžu objasť.“

Keď sa s týmito ľuďmi rozprávam, cítim sa bezmocná. Nemôžem z nich sňať ich bolesť. Môžem však počúvať a brať ju na seba.

A mám možnosť zažívať, ako láska vyvoláva lásku. Dimitrij je povoláním elektrikár, pracuje so skupinou Holanďanov, ktorí opravujú strešné solárne panely, Svetlana prispieva svojou prácou kozmetičky a Natália, vodička električky, je v kuchyni. Včera som na chodbe stretla Mášu. Práve sa dozvedela, že zastrelili jedného z jej synov. Oksana, matka dvoch malých detí, plakala s ňou. Minulý týždeň zahynul na fronte jej manžel. Nevie, čo robiť! Prišla som k nim, jedna sprava druhá zľava, a silno som ich obe objala. Mám pocit, akoby som držala v náručí Ježišov výkrik na kríži. Kto dokáže utešiť tieto moje sestry? Tu som si spomenula na slová proroka Izaiáša a chcem opakovať spolu s ním: „Pane, pošli mňa. Aj keď som slabá: chcem byť tvojimi rukami.“

Lekciu, ktorú tu práve absolvujem s omnoho hlbším vedomím než predtým, myslím, vystihujú slová: Boh mi dal srdce, aby som milovala, a vedľa mňa postavil ľudí, ktorých mám milovať. Nezáleží na tom, či to sú Holanďania alebo Rusi, alebo prišli z Ukrajiny. Tým, že ich prijímam všetkých bez rozdielu, môžem každý deň nanovo osobne prispievať k budovaniu pokoja tu a teraz. A viem, že Boh nás poteší. Boh teraz plače s nami všetkými, ale jedného dňa zotrie slzy týchto ľudí – a aj naše.

Zdroj: Ekklesia, n. 16 (2022/3)

Beatriz Lauenrothová

je nemecká fokolarínka. Po viacročných pobytoch strávených v Rakúsku, Taliansku a Rusku dnes pôsobí v Holandsku. Je členkou medzinárodného sekretariátu Spoločne za Európu. Pod touto hlavičkou vznikla medzinárodná sieť komunit a hnutí z rôznych kresťanských denominácií, ktoré sa usilujú priniesť svoj vklad pri vytváraní bratského ducha v Európe. Podelila sa s nami o svoje prežívanie súčasnej dramatickej situácie po ruskej invázii na Ukrajinu. V súčasnosti je zapojená do prijímania Ukrajinco v holandskej citadele Hnutia fokoláre.

*Boh mi dal srdce,
aby som milovala,
a vedľa mňa postavil ľudí,
ktorých mám milovať.*

Interview s Margaret Karramovou: Zostavili H. Blaumeiser a M. Freitasová

Prínos charizmy jednoty k synodálnej spiritualite: Kráčajúc cestou s Ježišom medzi nami

Začiatkom júla sa prezidentka Hnutia fokoláre zúčastnila na študijnom dni organizovanom Generálnym sekretariátom Biskupskej synody o synodálnej spiritualite. Zúčastnili sa na ňom zodpovední za dvadsať chariziem vrátane rehoľných rádov a cirkevných hnutí. Margaret Karramovej sme položili niekoľko otázok o prínose, ktorý by v tejto oblasti mohla ponúknuť charizma jednoty Chiary Lubichovej, a o skúsenosti hnutia.

V súvislosti s nasledujúcou Synodou biskupov, ktorá sa bude konať v októbri 2023, pápež František predstavil synodálny proces, do ktorého hodlá zapojiť celý Boží ľud, na tému *Za synodálnu Cirkev: spoločenstvo, spoluúčasť, misia*. Ako Hnutie fokoláre prijíma túto skutočnosť?

Začatie celosvetového synodálneho procesu znamená otvoriť sa dialógu a obrátiť sa k bratským vzťahom na všetkých úrovniach. V prípravnom dokumente som videla, koľko otázok so sebou prinášajú súčasné „rany“ sveta: nerovnosť, prenasledovanie, utrpenie i žiaľ, a ako sa hľadajú spôsoby, ako čeliť týmto ranám tým, že sa vnútorne uspôsobíme na „načúvanie výkriku chudobných“ (s. 8). Mám radosť, keď vidím, ako záverečný dokument nášho posledného generálneho zhromaždenia zodpovedá týmto perspektívam a žiada od celého hnutia, aby odvážne načúvalo volaniu ľudstva, ktoré má tisícky podôb opusteného Ježiša a ktoré objavujeme v každej oblasti.

Pri čítaní prípravného dokumentu synody ma zaujalo rozhodné úvodné konštatovanie, ktoré znie ako uvedomenie si situácie: „Pre ‚spoločné krácanie‘ je nevyhnutné, aby sme sa nechali vychovávať Duchom ku skutočne synodálnej

mentalite a s odvahou a v slobode srdca vstupovali do procesu obrátenia“ (s. 8). Ide o „objavenie podoby a formy synodálnej Cirkvi, v ktorej sa má každý, čo naučiť. Veriaci ľud, biskupský zbor, biskup Ríma: každý v počúvaní druhých; a všetci v počúvaní Ducha Svätého, ‚Ducha pravdy‘ (Jn 14, 17), aby spoznali, čo on ‚hovori cirkvám‘ (Zjv 2, 7)“¹, (s. 12).

Synodálna cirkev si cení „rozmanitosť darov“ a je „Cirkvou, ktorá vychádza“, ktorá je svojou povahou otvorená dialógu. „To zahŕňa,“ uvádza sa v dokumente, „aj pozvanie k prehĺbeniu vzťahov s inými cirkvami a kresťanskými spoločenstvami, s ktorými sme spojení jedným krsťom“ (s. 12). Pohľad dokumentu však ide ďalej: „Perspektíva ‚spoločného krácania‘ je však ešte širšia a objíma celé ľudstvo, s ktorým prežívame ‚radosti a nádeje, žalosti a úzkosti‘ (GS, 1)“², (s. 12).

Pápež František tvrdí, že „cesta synodality je to, čo Boh očakáva od Cirkvi tretieho tisícročia“³. Čo znamenala synodalita pre Chiaru Lubichovú a čo znamená pre vás?

Synodalita pripomína program života, ktorý poznačil skúsenosť hnutia od jeho zrodu: života ako mystického tela, života s Ježišom uprostred nás. Je to program, ktorý dnes chceme realizovať viac ako kedykoľvek

Od samého začiatku sa cesta hnutia vyvíjala tak, že môžeme povedať, že bola „synodálna“, pretože znovuobjavenie Božej lásky – „inšpiratívna iskra“, ako to nazval Ján Pavol II. – otvorilo spoločnú cestu k Bohu.

predtým, a to na základe impulzu, ktorý nám dal pápež František.

Keď som si kládla otázky o synodalite, dostal sa mi do ruky text Chiary Lubichovej, ktorý napísala v tom čase, keď ju pápež Ján Pavol II. pozval zúčastniť sa ako poslucháčka na synode v roku 1999. Chiara sa pri tejto príležitosti takto obrátila na rodinu hnutia vo svete, aby s ňou prežila túto udalosť: „K čomu by sme sa mali zaviazat? Ako môžeme splniť svoju úlohu? Tým, že si často obnovíme v srdci vážny úmysel vždy, vo dne v noci, chcieť Ježišovu prítomnosť medzi nami a podľa toho aj konať. Je to počin, ktorý sa skutočne nezaobíde bez obetí. Vyžaduje si to napríklad prekonať ľudské ohľady, prekonať lenivosť, cvičiť sa v pokore, aby sme umlčali sebalásku, skrátka zaplatiť cenu za spiritualitu spoločnosti. (...) Navzájom si pripomínať úlohu mať Ježiša medzi sebou môže veľmi prispieť k tomu, aby sme žili na nadprirodzenej úrovni.“⁴³

Synodalita, „spoločne kráčať“, je presne to, čo som pocítila aj v čase svojho zvolenia: nová etapa, ktorá sa otvára, musí byť pre všetkých členov a priateľov hnutia vo svete nepretržitým „spoločným kráčaním“. To znamená kráčať po *svätej púti*, čo Chiara, vedená múdrou intuíciou, spustila v osemdesiatych rokoch minulého storočia, aby nám pomohla „stať sa svätými spoločne“ a svedčiť o láske vo svete.

Výmena skúseností zo života podľa evanjelia a podieľanie sa na výzvach a projektoch sú dôležité kroky na posilnenie rodinného ducha a rozširovanie autentického bratstva medzi jednotlivcami a národmi. Toto úprimné spoločenstvo nás zaväzuje žiť jeden pre druhého, nasadiť sa pre tých, ktorí to potrebujú, nezastaviť sa v ťažkostiach, nezastaviť sa na ceste spoločnej svätosti.

Celá naša spiritualita nám v tom pomáha, pretože nás vedie k objavovaniu vzácnosti vzťahov, vychováva nás v dynamike lásky k blížnym,

Foto: Citta Nuova

Margaret Karramová

ktorá je vždy nová, a pomáha nám byť v súlade s evanjeliom. V tom spočíva novosť charizmy jednoty, ktorá umožňuje budovať vzťahy podľa trojičného vzoru a tak vteliť jadro Ježišovho poslania. Toto sa ukazuje ako veľmi aktuálne a podľa mňa je to očakávané viac ako kedykoľvek predtým.

Ktoré črty spirituality jednoty podľa teba najviac súvisia so synodalitou?

Od samého začiatku sa cesta hnutia vyvíjala tak, že môžeme povedať, že bola „synodálna“, pretože znovuobjavenie Božej lásky – „inšpiratívna iskra“, ako to nazval Ján Pavol II. – otvorilo *spoločnú cestu k Bohu*. Dva hlavné piliere spirituality, ktoré sprežívajú tento vývoj, sú jednota a Ježiš Opustený.

Jednota. Ide o rok 1946: Chiara Lubichová a jej spoločníčky, ktoré už boli odhodlané žiť podľa evanjelia, spoločne čítali Ježišov testament, jeho modlitbu k Otcovi za jednotu

(Jn 17). Tie ťažké slová sa im postupne osvetľovali: „Nech sú jedno ako my“ (v. 11b); „Nech sú všetci jedno“ (v. 21). Je to objavenie Božieho plánu pre ľudstvo. Chiara intuitívne vytyčila hlbokú realitu vzťahu medzi Otcom a Synom a veľkosť tohto vzťahu, ktorý nám bol sprostredkovaný. Táto Ježišova túžba sa premietla do pevného pochopenia a záväzku: „Pre túto stránku sme sa narodili.“

Z toho vyplýva predovšetkým osobná zodpovednosť, a to žiť podľa Slova v každodennom živote, aby nás Slovo usposobovalo k tomu, aby sme boli „druhým Ježišom“. (...) Byť na zemi „ako Ježiš“⁴⁴. To je záväzok, avšak nielen osobný, ale aj kolektívny, ktorý pripomína nové prikázanie: milovať sa navzájom, ako on miloval nás (porov. Jn 15, 12). To vyvoláva spoločné rozhodnutie, spečatené vedomou a slávnostnou zmluvou vzájomnej lásky, ktorá sa má často a s dôverou obnovovať, najmä tvárou v tvár akémukolvek nedostatku lásky.

Druhým základným bodom je objavenie Ježiša Opusteného. Chiara a jej spoločníci, ešte predtým, ako sa zamerala na úryvok zo 17. kapitoly Jánovho evanjelia, „objavili“ Ježišov výkrik opustenosti na kríži. Chápali to ako skúsenosť jeho najväčšej bolesti: opustenosť prežíval ten, kto povedal: „Ja a Otec sme jedno“ (Jn 10, 29-30). Vyvrcholenie bolesti, v ktorej sa zjavuje najvyššia miera jeho lásky, prinášajúca ovocie vo forme vykúpenia, zjednotenia rozkúskovaného a rozptýleného ľudstva s Bohom. Je to teda kľúč k jednote s Bohom a kľúč k jednote ľudí navzájom.

Tak to bolo aj v prípade Chiary Lubichovej a tak je to aj v prípade tých, ktorí sa vydajú na cestu jednoty, ktorá ich privedie podobne ako učeníkov z Emauz kráčať spolu so Zmŕtvychvstalým. „Ježiš Opustený“ a „jednota“ sú dve strany jednej mince a tí, ktorí chcú žiť v jednote a pre jednotu, „obstoja len tak, že sa budú opierať o silnú Bolesť-Lásku, akou je láska ukrižovaného a opusteného

Ježiša⁵. Takto človek nastúpi na paschálnu cestu, ktorá vedie od opustenosti k svetlu jednoty a ktorá je nevyhnutná na synodálnej ceste.

Ako však tento proces prebieha v hnutí dnes, keď Chiara už nie je medzi vami?

Určujúcim kompasom sú naše *Stanovy*, ktorých úvodný predhovor znie takto: „Vzájomná a trvalá láska, ktorá umožňuje jednotu a vnáša Ježišovu prítomnosť do spoločenstva, je pre ľudí, ktorí sú súčasťou Máriinho diela, základom ich života v každom aspekte: je normou noriem, predpokladom každého iného pravidla.“

Vzájomná a neustála láska s cieľom dosiahnuť konsenzus musí byť preto štýlom našej synodality. Pápež František nás k tomu vyzval, keď 6. februára minulého roku privítal vo Vatikáne účastníkov generálneho zhromaždenia Máriinho diela a okrem iného povedal: „Pokiaľ ide o angažovanosť v rámci vášho hnutia, povzbudzujem vás, aby ste čoraz viac podporovali synodalitu, aby všetci členovia ako nositelia tej istej charizmy boli spoluzodpovední a podieľali sa na živote Máriinho diela a jeho špecifických cieľoch.“

Ďalšou charakteristikou je *vzťah muža a ženy*, ktorý je vlastný povahe hnutia, otvorený všetkým povolaniam, mužom a ženám všetkých vekových kategórií. Riadenie diela na všetkých úrovniach je založené na Ježišovej prítomnosti medzi nami (porov. *Mt* 18, 20) a je zverené mužovi a žene ako spoluzodpovedným. V prípade prezidentky, ktorá je podľa stanov vždy ženou, jej vo funkcii garanta jednoty Diela pomáha spoluprezident. Aj toto predstavuje neustálu školu synodality, ktorá prináša svoje ovocie.

Ďalším výrečným prvkom, ktorý prispieva k synodálnej spiritualite a ktorým treba obohatiť cirkvi a svet, je svedectvo – už som to povedala mnoho ráz – všadeprítomného ducha rodiny, a teda aj pri riadení na

centrálnej i miestnej úrovni: všetko uskutočňovať v duchu načúvania a v medzilidských vzťahoch uprednostňovať bratskú a pravdivú lásku, ktorá pomáha pochopiť to miesto, ktoré každému človeku patrí.

Samotné Generálne zhromaždenie Hnutia fokoláre na začiatku roka 2021 bolo silne synodálnym zážitkom...

Bezpochyby. Táto udalosť sa pripravovala viac ako rok, pričom sa do všetkých konzultácií zapojili dospelí aj mládež z piatich kontinentov, a to nielen členovia, ale aj priatelia vrátane ľudí z rôznych cirkví a náboženských tradícií. Práca sa začala na základe kultúry dôvery, ktorá sa v predchádzajúcich šiestich rokoch tak intenzívne rozvíjala. Táto bohatá výmena názorov viedla k veľkému množstvu úvah a návrhov, ktoré vytvorili jednotnú víziu a smerovanie, čo potom dozrievalo v priamej konfrontácii a bolo zhrnuté do záverečného dokumentu. Keď si spomínam na to obdobie, cítim, že tam pôsobila milosť *sensus fidei* nášho ľudu, milosť zhromaždenia, ktoré je v našich stanovách považované za najvyšší riadiaci orgán. Zaiste, všetko sa opieralo o pakt vzájomnej lásky a otvorenosti pre neustále obrátenie. Podmienkou úspechu bola vytrvalosť nevzdávať sa v počúvaní jeden druhého s láskou, až kým sme nezažili ovocie, teda inšpiráciu, na ktorej sme sa s radosťou zjednotili, čo je znamením prítomnosti Zmŕtvychvstalého.

Vidím, že tento proces teraz pokračuje v rôznych zemepisných oblastiach, vo svetle pápežových slov a záverečného dokumentu zhromaždenia, pri hľadaní spôsobov, ako načúvať bolestnému výkriku ľudstva.

Môžete nám na záver na základe vašich skúseností odporučiť, na čo nemáme zabudnúť pri realizácii synodálneho procesu?

Upozorňujem, že je to výzva a vedie nás to k tomu, aby sme sa,

keď urobíme chybu, úprimne ospravedlnili a začali odznova. V skutočnosti nestačí poznať princípy, musíme o nich svedčiť.

1. *Pakt vzájomnej lásky*, neustále obnovovaný a kladený ako základ každého procesu rozlišovania, predstavuje rozhodnutie a záväzok byť pripravení milovať sa navzájom, ako nás miloval Ježiš. Človeka otvára dobrotivosti, doceneniu pozitív druhého, kultúre dôvery a rodinnému duchu.

2. *Zaujať postoj načúvania*, „ochoty učiť sa“, pretože naozaj sa máme čo učiť, ak druhý bol stvorený ako dar pre mňa a ja ako dar pre neho.

3. *Milovať všetkých. Milovať ako prvý. Milovať druhého človeka ako seba samého*.

4. *Zjednotiť sa s druhým*, čo pripomína svätého Pavla (porov. *1 Kor* 9, 22), je postoj plný významu a konkrétnosti, pretože znamená vytvoriť priestor pre druhého, pochopiť jeho pohľad a kultúrnu realitu. Vytvára to blízkosť vo vzťahoch, čo zasa uľahčuje rozlišovanie spoločenstva.

5. *Hovoriť s úctou, ale aj úprimne a jasne*, pretože o všetko sa dá s priamosťou podeliť, a to vďaka tomu, že si uvedomíme, že sme v Božej prítomnosti a zachováme živú skutočnosť nového prikázania.

Zdroj: *Časopis Ekklesia* 13 2021/4, s. 21-23

¹ Francesco, *Discorso per la Commemorazione del 50° anniversario dell'istituzione del Sinodo dei Vescovi*, 17. október 2015.

² Tamtiež.

³ Ch. Lubich, *Costruendo il „castello esteriore“*, Rím 2002, s. 83-86. Zápis z 2. decembra 1946: Ch. Lubich, *L'Unità*, in: *Nuova Umanità* 29 (2007/6), č. 174, s. 605.

⁴ Porov. Ch. Lubich, *Lettere dei primi tempi. Alle origini di una nuova spiritualità, a cura di F. Gillet e G. D'Alessandro*, Rím 2010, s. 149.

⁵ Tamtiež, s. 158.

Chiara Lubichová

Pre jednotu a bratstvo

Ak fokoláre už v päťdesiatych rokoch venovalo veľmi živú pozornosť neveriacim, od začiatku šesťdesiatych rokov sa začal ekumenický dialóg, najprv s evanjelikmi v Nemecku, neskôr s anglikánmi a potom s pravoslávnyimi. V polovici šesťdesiatych rokov sa tiež nadviazali prvé kontakty s moslimami. Veľké dialógy sa čoraz viac ukazujú ako špecifický cieľ hnutia, hlboko v súlade s víziou Cirkvi načrtnutou Pavlom VI. v jeho encyklike Ecclesiam suam (6. augusta 1964) a vyjadrenou v náuke Druhého vatikánskeho koncilu (porov. najmä Lumen gentium, 13-16). K tejto téme sa ešte vrátíme, teraz sa však obmedzíme na dva úryvky s ekumenickým zafarbením.

Vášeň pre jednotu Cirkvi

V roku 1967 Chiara pricestovala do Konštantínopola (Istanbul), kde sa prvý raz stretla s ekumenickým patriarchom Athenagorasom, s ktorým si hlboko porozumeli.

Z príhovoru k mladým dievčatám
z Hnutia gen
Rocca di Papa 2. júla 1967

Chcela by som sa s vami podeliť o jednu ťažkosť, ktorú veľmi silne pociťujem, a ktorú som si priniesla z Konštantínopola. Teraz sa stala vášňou mojej duše.

Ide o konkretizáciu toho, čo nazývame vášeň pre Cirkev. Práve tam (...) som pociťovala bolesť ani nie tak z utrpenia historického Ježiša, ktorý prišiel pred dvetisíc rokmi, ale bolesť mystického Ježiša, jeho Cirkvi, Kristovho mystického tela, úplne rozdeleného kresťanstva, ktoré je celé podelené na kúsky... My kresťania musíme z celého srdca pracovať, aby sa tieto rozdiely a tieto rany zahojili!

Túto vášeň pre Cirkev by som chcela odovzdať každej z vás, akokoľvek ste malé, či ste blízko, či ďaleko, či ste Talianky, alebo z iných krajín (všetci sme občania sveta), aby sa stala skutočnosťou. Prečo by sme týchto 150 miliónov pravoslávnych – päťdesiat [miliónov] z nich sú mladí ľudia – nemohli zveriť práve vám? Musíte sa za

nich modliť! Musíte pracovať vo svete pre jednotu s nimi! Problém jednoty Cirkvi je problém, ktorý sa začína teraz, ale ukončí sa zajtra! Teraz viete, že zajtrajšok nie je na pleciah dospelých, ale na vašich!

Kto sa bude pokúšať uzavrieť túto záležitosť? Kto uvidí jednotu Cirkvi? Kto uvidí uskutočnený Ježišov testament „aby všetci boli jedno“? Bude to Hnutie gen! Preto si z tohto stretnutia musíte so sebou odniesť túto vášeň a každý deň o ňu prosiť vo svojich modlitbách.

Urýchliť cestu k uskutočneniu „aby všetci boli jedno“

Prvé ekumenické kontakty Hnutia fokoláre sa zrodili v Nemecku so skupinami kresťanov z Evanjelickej cirkvi. Zintenzívnenie vzťahov viedlo k založeniu „Ekumenického centra života“ v Ottmaringu neďaleko Augsburgu v roku 1968. Postupom času v Ottmaringu vznikla skutočná citadela, v ktorej kresťania evanjelici a katolíci spoločne svedčia o živote evanjelia a o vzájomnej láske. Táto cesta mala od počiatku vplyv aj na anglikánov a pravoslávnych.

Problém jednoty Cirkvi je problém, ktorý sa začína teraz, ale ukončí sa zajtra! Zajtrajšok nie je na pleciah dospelých, ale na pleciah vás mladých!

Z inauguračného prejavu
Ekumenického centra v Ottmaringu
23. júna 1968

Jednota medzi katolíckmi a evanjelikmi, nakoľko to bolo možné, bola vskutku veľkolepým príkladom pre anglikánov a potom pre pravoslávnych. (...)

Videli sme, že tento duch nás neobvykle spája so všetkými týmito cirkvami. Čo nás napríklad osobitným spôsobom spája s evanjelikmi? Vášnivá láska k evanjeliu. A čo nás spája s Anglikánskou cirkvou? Túžba po jednote. Čo nás spája s Pravoslávnu cirkvou? Láska. Je to mystická Cirkev: láska. (...)

Čo prajeme tomuto centru v Ottmaringu? Aby Ježiš prítomný medzi nami, ktorý viedol naše kroky, bol vždy prítomný. A čo potom urobí? Zaiste vykoná veľké veci, aké si ani nevieme predstaviť. My sme teraz videli malé centrum: je ako zrno, ako horčičné zrnko, ale je logické, že ak je to božská vec, stane sa veľkým stromom, pretože jeho osudom je ten evanjeliou aj s evanjeliouými príslubmi.

V tomto centre sa, samozrejme, budeme snažiť udržiavať prítomnosť Boha medzi nami, Krista v našom strede. A ako to urobíme? Životom podľa evanjelia.

Kardinál Bea¹ stále hovorí, že čím viac žijeme podľa evanjelia, tým viac mu rozumieme; a čím viac mu rozumieme, o to väčšia je naša túžba žiť podľa neho.

Čo sa stane, ak budeme katolíci a evanjelici žiť podľa evanjelia? Budeme si čoraz viac navzájom podobní, a keďže každý miluje svojich vlastných, budeme sa milovať čoraz viac. A evanjelium, ako to viete, nebude statickou vecou, ale dynamickou, a z tohto malého centra vytvorí citadelu postavenú na vrchu. Sme si istí, že veľa ľudí, mnohé osoby sem prídu, aby uzreli: „Pozrite, ako sa milujú, sú pripravení zomrieť jeden za druhého.“ (...)

Čo sa potom stane s touto citadelou, kde sa všetci navzájom milujú a Kristus žije uprostred nich? Bude

symbolom toho, aké by malo byť kresťanstvo dnes, preniknuté vo všetkých smeroch vanutím Ducha Svätého. (...)

No keďže láska je Boh prítomný medzi nami, Boh nie je len láska, Boh je pravda. Preto by sme chceli prostredníctvom nášho malého centra v Ottmaringu ponúknuť tým, ktorí majú slúžiť ekumenickej veci z intelektuálneho, teologického pohľadu, miesta na stretnutie učencov z rôznych denominácií. A som si istá, že láska, ktorá je svetlom, môže teologickému dialógu veľmi pomôcť.

Dúfame tiež v to, že centrum v Ottmaringu, keďže je katolícke, ale aj evanjelické, evanjelické, ale aj katolícke, sa stane najvhodnejším prostredím, kde môžu prísť naši nadriadení, naši biskupi z oboch strán. Radi ich tu prijme a chceme im poslúžiť. (...)

Veľkou radosťou pre nás je, že táto vášeň pre Cirkev, ktorá zaplavuje naše srdcia, sa (na tomto mieste) konkretizuje tak, že našim predstaveným a našej hierarchii ponúkame miesto, kde sa môže urýchlíť Ježišova túžba: „Aby všetci boli jedno.“

¹ Kardinál Augustin Bea (1881 – 1968).

Vybraný text je z knihy Cirkev, ktorú si môžete kúpiť na obchod.nm.sk alebo objednať telefonicky na čísle 0944 127 343.

Čo nás napríklad osobitným spôsobom spája s evanjelikmi? Vášnivá láska k evanjeliu. A čo nás spája s Anglikánskou cirkvou? Túžba po jednote. Čo nás spája s Pravoslávnu cirkvou? Láska. Je to mystická Cirkev: láska.

Majte vždy odvahu!

Jeden z prvých ženatých fokolarínov a spoluiniciátor hnutia Nové rodiny Danilo Zanzucchi zomrel 16. novembra 2022 vo veku 102 rokov vo svojom dome v Grottaferrate (Rím) obklopený manželkou Annou Máriou a ich piatimi deťmi.

Danilo ako mladý počas vojny dva razy zázrakom unikol smrti. Táto skúsenosť v ňom zanechala veľkú lásku k životu. Ako prvorodený syn z váženej rodiny z Parmy (Taliansko) sa počas svojich ciest do Milána za prvými stavbami, ktoré naprojektoval, stretol s charizmou jednoty. Už odmlada sa angažoval v politike a bol diecéznym predsedom FUCI (Talianskej katolíckej univerzitnej federácie), neskôr Mužov katolíckej akcie. Túžil radikálne sa zasvätiť Bohu a zmeniť svoj život na základe žitého evanjelia. S touto voľbou súhlasila aj Anna Mária, ktorá sa stala jeho manželkou.

Okolo nich sa zrodila prvá komunita v Parme a stali sa jedni z prvých fokolarínov žijúcich v manželstve. Po narodení prvých štyroch detí sa rozhodol zanechať sľubnú kariéru inžiniera, vzdať sa privilégií bohatého života a presťahoval sa s celou rodinou do hlavného mesta Talianska, aby sa mohol naplno venovať Hnutiu fokoláre.

Pápežské vymenovanie Zanzucchiho za konzultanta a neskôr za člena vatikánskeho Dikastéria pre rodinu sa datuje do osemdesiatych rokov 20. storočia. Vďaka zodpovednosti, s ktorou sa venoval rodinám, bol spolu s Annou Máriou niekoľko ráz hosťom v rezidencii pápeža Wojtyly. Svedectvo o ich službe rodinám vysielali televízne programy aj vo svete.

S nástupom Benedikta XVI. sa ich spolupráca so Svätou stolicou ešte viac zintenzívnila. Boli tiež pozvaní napísať text pre Krížovú cestu

(2012) v rímskom Koloseu, ktorej pápež predsedal.

Naša vďačnosť mu patrí za jeho nevyčerpatel'ný odkaz ako muža, velikána priamosti, nehy, jednoduchosťi a múdrosti.

Pri príležitosti jeho 100. narodenín porozprával podrobnejšie svoj životný príbeh:

Ja som vždy dôveroval Anne Márii a ona vždy dôverovala mne, aj keď som sa mýlil. (...) Je to pravda. Je pravda, že sme sa mali radi. A odkaz, ktorý môžeme zanechať našim deťom, príbuzným, všetkým, ktorí nás poznajú, je tento: Milujte sa navzájom, pretože táto láska zostáva, je aj tam, v raji, zostáva aj v raji. A keď budeme tam, budeme šťastní, že sme sa navzájom milovali.

Bolo to na jar v roku 1950, ako mladý inžinier som bol v Miláne, aby som pracoval na stavebných konštrukciách. Chodieval som sa najesť do istej reštaurácie s názvom *Kardinál Ferrari*, tam som si všimol skupinku mladých ľudí, ktorí sa tam stretávali. Raz večer podišiel jeden z nich k stolu, pri ktorom som sedel. Bolo sedem hodín večer a chcel som ísť zavčasu spať, pretože som bol veľmi unavený z práce na stavbe. Bol to Guglielmo Borselli, kto sa mi prihovril: „Zanzucchi, dnes večer príde jedno dievča z Tridentu, aby nám rozprávalo o novej skúsenosti, nechceš prísť?“ Dobrá výchova ma prinútila povedať: „Prídem!“ A išiel som. Tým mladým dievčatom, ktoré rozprávalo históriu prvých čias Hnutia fokoláre skupinke mladých, bola Ginetta Calliariová. Veľmi silno

Túžil radikálne sa zasvätiť Bohu a zmeniť svoj život na základe žitého evanjelia.

Danilo Zanzucchi (1920 – 2022)

mi rezonovala v duši myšlienka, že Boha je potrebné milovať celým srdcom, celou dušou, zo všetkých síl.

Hnutie bolo zo strany Cirkvi schválené v roku 1962. Svätá stolica ho po dlhom období skúmania schválila, my ako ženatí fokolári sme však v tom schválení obsiahnutí neboli. Vtedy Chiara poverila Igina Giordaniho, Spartaka Lucariniho a mňa, aby sme pred predstaviteľmi Cirkvi naše povolanie obhájili. Bol to otec kapucín, ktorý nás blaho-sklonne vypočul a nakoniec povedal: „Rozumiem vašim aspiráciám, ale o takomto začlenení manželov do rehoľnej komunity – za akú sa vtedy fokoláre považovalo – sa v Cirkvi neuvažuje. Nevieť vám pomôcť.“ Vrátili sme sa ku Chiare ako zbití psi so stiahnutým chvostom. Keď nás Chiara zbadala, usmiala sa a povedala: „Vaše povolanie je zapísané v nebi, nie v Kódexe kánonického práva.“ Po dvoch rokoch sa potom zmenilo znenie Kódexu kánonického práva

a my sme sa plným právom oficiálne začlenili do Hnutia fokoláre.

Po desiatich rokoch práce v *Città Nuova* nás Chiara pozvala, aby sme pracovali priamo pre rodiny. Aj toto bola pre nás úžasná skúsenosť, ktorá nás zaviedla do mnohých končín sveta, spoznali sme množstvo rodín zo všetkých kontinentov, žijúcich v rôznych podmienkach. Najsilnejšie však pre nás bolo vždy to, že kamkoľvek vo svete sme počas týchto našich ciest prišli, cítili sme sa tam ako doma, pretože rodina, ktorú Chiara vybuodovala, je univerzálnou rodinou.

Zdedil som po svojej mame talent na kreslenie a maľovanie. Chiara si všimla toto moje umelecké nadanie a zverila mi vo vzťahu Ideálu kontakt s ľuďmi zo sveta umenia.

Všetkým chcem odkázať: majte vždy odvahu, vždy, vždy, vždy! Na konci života nám totiž položia otázku: Bol si odvážny? Ak budeme môcť odpovedať áno, budeme šťastní.“

Na konci života nám totiž položia otázku: Bol si odvážny? Ak budeme môcť odpovedať áno, budeme šťastní.

Ezio Aceti

Ako vychovávať deti na základnej škole k posvätnu?

Na základnej škole sa deti pripravujú na prvé sväté prijímanie. Hodiny náboženstva či prípravné stretnutia sú príležitosťou, aby deti nielen spoznávali Ježišov život, ale aj zakúsili jeho hmatateľnú prítomnosť v skupine. Detský psychológ Ezio Aceti ponúka niekoľko bodov, ktoré môžu byť pomôckou pri vyučovaní náboženstva.

Vzťah ako predpoklad

Schopnosť vcítiť sa do druhého sa u dieťaťa formuje po dosiahnutí siedmich rokov. Znamená to, že pre chlapcov a dievčatá sa stáva čoraz dôležitejší vzťah s inými, pričom osobitnú pozornosť venujú skupine a prvým priateľstvám.

Zastavíme sa najmä pri vyučovaní náboženstva, ktoré prebieha na školách alebo vo farnostiach a je základnou skúsenosťou stretnutia, pri ktorom sa deti stretávajú s Ježišovým životom. Keď chlapcom a dievčatám predstavujeme skúsenosť s Ježišom, upriamme pozornosť najmä na spoločenstvo prvých apoštolov a vzťahy. Deti si uvedomia, že Ježiš je v každom človeku, ale môže byť prítomný aj v skupine, ak je medzi jej členmi taký súzvuk a láska, že pritiaľnu jeho prítomnosť.

Hodiny náboženstva

V tomto období sa deti pripravujú na prvé sväté prijímanie. Prijmú Ježišovo telo, ktoré jediné môže premeniť každého človeka. Pri tomto stretnutí plnom nehy Ježiš vtlačá svoju lásku do duše dieťaťa. Preto sa katechéza musí sústrediť na tie aspekty, ktoré svedčia o láske k bratovi, o priateľstve s Ježišom, o vzájomnej zodpovednosti a o hľadaní Pravdy.

Aké by mali byť hodiny náboženstva? Bez ohľadu na schopnosti katechéty je dôležité, aby kontakt s deťmi bol živou skúsenosťou, pri ktorej Ježišova prítomnosť môže pretvárať ich srdcia.

Ponúkam niekoľko dôležitých bodov, ktoré je dobré mať na pamäti pri vyučovaní náboženstva či na stretnutiach prvoprijímajúcich detí.

Pakt vzájomnej lásky: Na začiatku stretnutia si s deťmi upevníme vzťah vyjadrením paktu vzájomnej lásky, aby všetci mohli zakúsiť Ježišovu prítomnosť. Táto skúsenosť je veľmi dôležitá, pretože pomáha budovať skupinu a napomáha skúsenosť bratstva, ktoré je skutočným protijedom na silný individualizmus.

Slovo ako zdroj pravdy: Vo svetle Božieho slova je okrem vysvetľovania potrebné viesť deti aj k introspekcii, pohľadu do vlastného vnútra, čo uľahčuje ich vzťah s Ježišom Pravdou. Prečítajme si spolu s deťmi úryvok z evanjelia alebo myšlienky nejakého autora duchovnej literatúry a pozvime ich, aby potichu rozjímali nad tým, čo slová vyvolali v ich duši. Potom ich vyzvime, aby povedali, čo pochopili. Takto pomôžeme deťom uvažovať nad Božím slovom. Cez vzájomné počúvanie sa ľahšie rozvinie komunikácia a upevní spoločenstvo.

Ježiš v Eucharistii: Ak je to možné, vytvorme priestor na chvíľu adorácie pred svätostánkom. Deti tak majú príležitosť „vymeniť si“ svoje najintímnejšie myšlienky s Ježišom a predovšetkým „načúvať“ jeho hlasu. Boh hovorí v srdci každého človeka. Ak si zvykneme počúvať jeho hlas, osvojíme si čosi veľmi vzácne.

Komunikovanie skúseností: Veľmi dôležitý je záväzok jednotlivcov, ako aj celej skupiny žiť podľa Božieho slova konkrétne a následne sa s inými

Ked' predstavujeme skúsenosť s Ježišom, upriamme pozornosť najmä na spoločenstvo prvých apoštolov a vzťahy.

podeliť o prežitú skúsenosť a emócie. Život s Ježišom a so slovom takto prúdi medzi deťmi. Postupne ich prenikne Kristov spôsob zmýšľania.

Hra: Cez katechézy Ježiš svojím svetlom osvecuje náš život. Pre deti nie je nič lepšie, ako vymyslieť hry, cez ktoré sa naučia dávať, spolupracovať a byť solidárne. Vďaka hre budú môcť okamžite zažiť to, čo sa počas stretnutia dozvedeli alebo nad čím mohli rozjímať.

Odpustenie: Vedieť sa ospravedlniť za chyby, ktorých sa voči iným dopúšťame, hoci aj neúmyselne, je ľudská aj evanjeliová skúsenosť. Medzi všetkými sa môže rozvíjať duch pokory a solidarity, ako aj vedomie, že hoci sme krehkí, vždy sa dá začať odznova.

Solidarita: Deti sa môžu zapojiť do spoločných aktivít zameraných na pomoc tým najnúdznejším a najslabším. Tak sa u nich vzmäha duch spolupatričnosti a spoločnosti.

Odporúčam zorganizovať počas roka dva či tri formálne dni s intenzívnym programom bohatým na skúsenosti a chvíle modlitby. Deti budú môcť

mimo rodiny zažiť špeciálnu Ježišovu prítomnosť. Chlapci a dievčatá sa takejto skúsenosti medzi rovesníkmi veľmi tešia a zároveň sa môže rozvíjať ich vzťah s Ježišom. Keď sú deti mimo rodiny, posilňuje sa aj ich vzťah s rovesníkmi a katechétmi. Aj v evanjeliu sa Ježiš utiahol so svojimi učeníkmi a istotne medzi nimi rástol aj duch priateľstva a bratstva.

Ako si môžeme overiť, či hodina náboženstva alebo stretnutie s deťmi splnili svoj cieľ? Je to jednoduché: ak nechýba radosť, túžba stretávať sa, ak sa deti cítia príjemne. Skúsenosť s Ježišom musí byť radostná, pretože má dávať životu zmysel. Ak si všimnete, že medzi deťmi chýba radosť a nie sú dostatočne motivované, znamená to, že je potrebné niečo zmeniť. Radosť je nákazlivá. Ak si deti začnú vymieňať skúsenosti, túžba nasledovať Učiteľa, ktorá žije a je prítomná v srdci každého aj uprostred skupiny, zostane stále živá.

Stretnúť sa s Ježišom

Životne dôležitá je aj účasť na sviatostiach, pravých Božích prameňoch, ktoré dostávame zadarmo.

Majú nás posväcovať, prinášať nám radosť a zmysel. Neraz sa mylne domnievame, že pozornosť detí je príliš rozptýlená a mnohé iné veci ich lákajú viac ako náboženstvo. Takýto spôsob zmýšľania však ľudskú dimenziu stavia na roveň s božskou.

Ak je pravda, že existuje veľa podnetov, ktoré môžu deti a mladých pohliť, rovnako platí, že ak chlapci a dievčatá zažijú hoci len jednu pravú skúsenosť s Ježišom, presvedčia sa o hĺbke stretnutia. Skrátka, kto príde do kontaktu s Ježišom, nikdy na to nezabudne!

Určite je dôležité, aby katechéta napomáhal toto stretnutie a dbal na to, aby sa deti cítili dobre a aby všetko rešpektovalo ich spôsob bytia. Hodinu náboženstva je potrebné dobre pripraviť, lebo cieľom je stretnúť sa s Ježišom. O to ostatné sa postará Boh. Je to Ježiš, ktorý prehovori do srdca chlapcov a dievčat. Pri vzájomnom komunikovaní skúseností sa Ježiš stane akýmsi „zosilňovačom“ lásky a každému daruje svoju radosť a svetlo.

Mária Kostyálová

Žiačka Viktora Frankla: Každé prijaté utrpenie nám pomáha osobnostne dozrievať

Strach je jednou z našich najsilnejších emócií. Často však býva veľmi dobre maskovaný a je ťažké ho odhaliť. Veľa o prejavoch strachu a metódach, ako s ním pracovať, vieme od rakúskeho psychoterapeuta a zakladateľa logoterapie Viktora Frankla. Jeho posledná žijúca žiačka Elisabeth Lukasová sa téme strachu pozrela na koreň vo svojej knihe Od strachu k pokoju.

V rámci terapeutickej práce ste sa veľa zaoberali témou strachu, ktorú zachytávate i vo svojej knihe. V čom vnímate dôležitosť práve tejto emócie? Myslíte si, že môže byť katalyzátorom iných psychologických problémov?

V prvom rade je dôležité povedať, že strach sám osebe nie je patologický a má ochrannú funkciu. Pokiaľ máte napríklad strach prejsť cez cestu, na ktorej je veľa áut, tak je namieste sa ním nechať riadiť a nekonať ľahkovážne. V takýchto prípadoch môžeme strach vnímať ako niečo pozitívne. Ako ochranný mechanizmus, ktorý nám pomáha byť opatrnými a nevystavovať sa nebezpečenstvu. Takýto strach možno považovať za primeraný voči danej situácii. Musíme preto rozlišovať medzi primeraným a oprávneným strachom a medzi neprimeraným a neoprávneným strachom.

Nie je však pocit strachu z veľkej časti subjektívny? Nieкто napríklad môže cítiť strach i v situácii, ktorú iný nevyhodnotí ako nebezpečnú.

Áno, strach môže byť vnímaný subjektívne, no máme i objektívne kritériá, na základe ktorých vieme vyhodnotiť, či nám skutočne hrozí nebezpečenstvo. Určité riziko budeme mať v živote stále. Keď sa napríklad idete prejsť po ulici, môže sa vám stať, že vám padne na hlavu tehla. Ale pravdepodobnosť, že sa to stane, je taká malá, že by ste sa nemali báť vyjsť na ulicu. O chorobnom

strachu môžeme hovoriť vtedy, ak mu prepadáme i v situácii, ktorá nie je z objektívneho hľadiska nebezpečná, a hrozí iba minimálne riziko.

Pri akých prejavoch by sme mali spozornieť, aby sme nedovolili strachu obmedzovať nám život?

Ak sa vyhýbame činnostiam, ktoré máme radi, z nejakej neopodstatnenej obavy. Napríklad ak má niekto rád prechádzky v lese, no zo strachu pred hmyzom si ich nedopraje. Alebo ak má niekto strach z cestovania v autobuse, a tak hľadá iné spôsoby dopravy, čo mu značne komplikuje život. Kritériom je neprimeranosť strachu voči danej situácii.

Podľa toho, ako opisujete strach vo svojej knihe, sa zdá, akoby bol strach skrytý i za inými emóciami, ako napríklad hnev.

Áno. V zásade existujú iba dva motívy, na základe ktorých ľudia konajú, a to sú láska a strach. Správne pritom je, ak dominuje motív lásky, ktorý nás motivuje konať kvôli niečomu a nie proti niečomu. Rozhodujeme sa kvôli niečomu, pretože v tom vidíme hodnotu. Napríklad keď poskytnem interview, mojím cieľom je obohatiť čitateľov a možno im rozšíriť obzory.

Vaším cieľom je zase spraviť dobrý rozhovor. Ak by ste však mali byť motivovaná tým, že vás prepustia, ak ho nespravíte, sedeli by ste tu z donútenia a s pocitom strachu. To by sa napokon odrazilo i na výsledku vašej práce. Ľudia sú schopní zájsť až do

Strach je kontramotív, na základe ktorého konáme, aby sme predišli niečomu zlému.

Foto: M. Kubáň

Elisabeth Lukasová

absurdností len preto, že majú strach. Strach je kontramotív, na základe ktorého konáme, aby sme predišli niečomu zlému.

Aké techniky používate vo svojej praxi pri práci s ľuďmi, ktorí bojujú s pocitmi strachu?

Jednou z veľmi efektívnych metód je tzv. paradoxná intencia. Spočíva v paradoxnej až prehnanej túžbe po tom, čoho sa tak bojíme. Ak ľudia nevedia prekonať strach z rozprávania pred publikom, môže im pomôcť, ak si predstavia všetky najhoršie scenáre, ako sa môžu strániť. Napríklad, že zakopnú pri príchode na pódium alebo sa zaseknú po každej vete. Môže to znieť až humorne, ale práve humor ľuďom trpiacim rôznymi strachmi často pomáha ich stav prekonať a získať od neho odstup.

Rôzne typy zranení si veľa rás nesieme ešte z útleho detstva. Do akej miery má podľa vás zmysel vracať sa do tohto obdobia?

Pokiaľ som zažil v detstve nejakú traumatickú skúsenosť, ktorá má stále vplyv na môj život, je samozrejme, potrebné sa ňou zaoberať. No myslím si, že predtým, ako začneme riešiť svoju minulosť či budúcnosť, mali by sme byť pevne ukotvení v prítomnosti. Prítomnosť je totiž stav, v ktorom môžeme robiť rozhodnutia.

To, čo sa stalo v minulosti, zmeniť nemôžeme, no v prítomnosti sa rozhodujeme, ako so svojou minulosťou naložíme. V prípade, že sú i naše prítomné rozhodnutia zlé, opäť si tým len pridáme niečo negatívne do svojej minulosti a napokon i budúcnosti.

V knihe hovoríte o ľuďoch, ktorí sa stavajú do roly mučeníkov s cieľom kúpiť si od iných lásku. Nie je však hľadanie spôsobu, ako si to prázdne miesto zaplniť, prirodzená tendencia človeka, ktorému sa lásky od rodičov nedostalo?

V prvom rade treba povedať, že takéto konanie je manipulatívne a neprináša želaný účinok. Ľudia, ktorí

slúžia iným len s cieľom získať si ich priazeň, väčšinou nie sú obľúbení, pretože si túto priazeň vynucujú. Vzniká u nich závislosť od iných a postupne nedokážu samostatne fungovať. Každý sa lepšie cíti v prítomnosti niekoho, kto má zdravé sebedovetomie, dokáže prijímať samého seba, vie si stanoviť hranice a je vnútorne slobodný od názoru či priazne iných. Toto sú väčšinou ľudia, ktorí v spoločnosti vzbudzujú obdiv a bývajú obľúbení.

Často si však ľudia ani neuvedomujú, že sa takýmto spôsobom domáhajú lásky, ktorá im nebola v detstve dopriata...

Áno, často to tak je. Preto je veľmi dôležité, aby ľudia aktívne vyhľadávali ticho. Iba v ňom je totiž priestor na sebaopoznávanie, rozlišovanie svojich motivácií a pohnútok. V tichu dokážem vidieť, prečo konám ako konám. Vnútorne stíšenie však predpokladá i to vonkajšie, ku ktorému sa ľudia často v bežnom dni nedopracujú.

Ako žiačka Viktora Frankla ste mali možnosť sa s ním osobne stretávať. Aká bola najdôležitejšia lekcia, ktorú ste sa od neho naučili?

Najviac ma na ňom fascinovalo to, že i napriek tomu, čím si v koncentračných táboroch prešiel, neprechovával v sebe žiadny hnev či nenávisť. V rámci svojej terapeutickej praxe dokázal pomáhať a pristupovať ku každému človeku s rovnakou úctou bez ohľadu na to, či išlo o bývalého nacistu alebo bývalého väzňa. Za svojou minulosťou spravil hrubú čiaru a nechal bývalých nacistov, aby sa so svojou vinou vyrovnali sami.

Život po prepustení z Osvienčimu vnímal ako dar. Nemal žiadnu posttraumatickú stresovú poruchu a z tejto ťažkej životnej skúsenosti vyšiel duchovne posilnený. Zmysel života nachádzal v službe druhým, no dokázal sa i utiahnuť a byť sám so sebou.

Ján Heriban

Báseň sa dotýka vnútra človeka, lebo zvnútra aj vychádza

V novembri minulého roka oslávil 75. narodeniny a hovorí, že dnes by už nenapísal báseň len tak o hocičom, ale iba o tom podstatnom. Básnik Michal Chuda dokázal svojou tvorbou osloviť aj komunistov, hoci nikdy nepočul zo svojho kresťanského hodnotového nastavenia. V rozhovore opisuje aj to, ako sa dá spoznať dobrá báseň a či obrazné poetické výrazy neuberajú na zrozumiteľnosti diela.

Aké miesto má poézia v dnešnom svete umenia a kultúry?

Môžem hovoriť len na základe svojich pocitov. Zdá sa mi, že kultúra je čím ďalej zatlačaná do kúta. Všetličo ide do popredia, ale na kultúru sa tí, čo by ju mali podporiť, nepozerajú žičlivo. Mám na mysli predovšetkým umenie – slovesné, výtvarné či hudobné.

Ako má poézia kultivovať človeka?

Keďže báseň vzniká z presily citu a z pretlaku zážitkov a skúseností, môže oslovovať práve v tejto polohe. Dotýka sa vnútra človeka, keďže zvnútra vychádza. Má nezastupiteľné miesto, nemôže ju nahradiť nič iné.

Keď mi dávno vyšla kniha *Štvorlístok*, napísala mi jedna dievčina z Hlohovca, že táto knižka jej pomohla pochopiť, čo je to vzťah. Táto kniha bola čosi ako môj úbožný denník, svedectvo môjho vzťahu s manželkou až po svadbu, no i po nej. V poézii sa nedá klamať a jedine úprimnosť spolu s ďalšími vlastnosťami básne vie osloviť a dotkne sa duše človeka.

Je poézia ešte v móde v časoch krátkych textov na sociálnych sieťach?

Myslím, že mladí poéziu potrebujú a aj za ňou idú. Hľadajú ju a čítajú. Sociálne siete nerobia dobrú službu poézii. Tam si môže každý uverejniť, čo chce. Texty, ktoré nemajú umeleckú úroveň, robia potom „šarapatu“ a kazia dojem.

Podľa čoho spoznáme dobrú báseň?

Ťažko povedať, čo je dobrá báseň. No predovšetkým musí byť cítiť, že je úprimná, že za ňou nie je pretváranka alebo póza. Ide aj o významovú stránku – báseň musí obsahovať posolstvo, nedá sa to len tak bez myšlienkového zázemia. A je tu aj formálna stránka – báseň má svoje zákonitosti, ktoré musí rešpektovať. Neraz pri slabých textoch vidno, že autor o tom nevie veľa a je to len také podvedomé a veľmi chcené.

Rozumie dnešný človek jazyku poézie?

Báseň musí zaujať nielen myšlienkou, ale aj obraznosťou. Tým sa zvyšuje jej hodnota. Z hľadiska zrozumiteľnosti záleží na tom, čo má už čitateľ za sebou.

Vieme sa dnes dostať ku kvalitným básňam?

Myslím si, že áno. Do knižkectva nechodievam často, ale keď zájdem, hneď zamierim na miesto, kde je poézia, a listujem si. Teší ma, že mladší autori nerezignujú a vedia si aj knižku vydať.

Aký typ poézie vás dnes oslovuje?

Zaujme ma taká báseň, pri ktorej vidím, že jej autor má čosi prežité. Ak je tam aj duchovná podstata textu a je úprimná, poteší ma to tým viac.

Ako sa zmenila poézia od čias, keď ste začínali, až podnes?

Vtedy bola veľmi v popredí konkretistická poézia, kde sa kládol dôraz na obraznosť, aby to bolo origi-

V poézii sa nedá klamať.

Michal Chuda

nálne. Keď som písal prvé básne, ktoré vyšli v roku 1970 v knižke *Pol'ná omša*, vedome som hľadal výraz, ktorý nebol jednoduchší, ale metafora tam bola. Neskôr som viac využíval prirovnanie. Pre autorov bolo jednoduchšie k niečomu sa dopracovať. Pre ako-tak skúseného mladého autora nebol taký problém dostať sa do sféry metafor a prispôbiť svoj rukopis tým, ktorí niečo znamenali.

Dnes to už neplatí?

Dnes sa často vydáva za poéziu aj to, čo ňou nie je. Nestačí len nejaká vtipná veta a niečo zrýmovať. Jednoduchšie je však vydávať knihy, lebo si ich môže vydať každý, kto si za to zaplatí.

Je poézia nositeľkou jazykovej kultúry?

To musí byť. Čistota jazyka je prvoradá. Báseň neznesie také výrazové prostriedky ako próza. Nevie si predstaviť, že by sa v básni objavilo slovo, ktoré tam nepatrí. Báseň by to ponorilo.

Robí báseň básňou metafora a prenesený význam?

Nielen to, ale veľmi jej to pomáha. V poslednom čase píšem tak, že

nemám veľa metafor. Je to zámer. Všetko zverujem myšlienke a text nesie presný rytmus. Posledné štvorveršie básne zrýmujem. Má to byť pre čitateľa prekvapenie.

Nie je použitie preneseného významu na úkor zrozumiteľnosti posolstva básne?

Samozrejme, že čitateľ musí niekedy veľmi tuho rozmýšľať, čo chcel básnik povedať. Spomínam si na veľmi dobrého básnika Jána Stacha a jeho zbierku *Dvojramenné čisté telo*. Časť kritikov ho vyniesla do neba, ale našiel sa aj kritik, ktorý otvorene napísal, že tomu nerozumie. Chápem, že je ťažké rozširovať niektoré metafory, ktoré sa zdajú vzdialené životu.

Je to pre básnika zlyhanie, keď niekto nerozumie jeho básni?

Neviem, ako to je, ale určite ho to môže mrziť. Mal by sa sám nad sebou zamyslieť, čo so sebou a so svojím písaním.

Minulý rok ste oslávili 75. narodeniny. Keď sa obzriete za svojou tvorbou, má nejakého spoločného menovateľa?

Písal som tak, aby bolo každému zrejmé, ako žijem, ako rozmýš-

lam a že som kresťan. V názvoch ako *Biele plátno*, *Tiché svetlo*, *Biele noci* kritici videli túžbu po očiste a videli to správne. Keď mama natkala plátno, na jar ho bielila pri našej riečke Udava. Toto všetko som vnímal ako symbol očisty človeka. Neskôr po Novembri som už mohol písať otvorene. Ale som rád, že aj predtým som vydal dosť knižiek a ľudia v nich nachádzali to, čo v nich bolo a čo som chcel povedať. Pre mňa bolo dôležité jedno – dávať ľuďom nádej. Nerozmýšľal som nad tým, kde publikujem. S radosťou som publikoval v denníku ústredného výboru komunistickej strany Pravda. Pravda ma brala, mal som tam často báseň. Po ľudskej stránke im to bolo blízke, nehľadali tam nejaké zašifrované myšlienky. Keď som hovoril o láske, bolo to pre nich prijateľné. Keď som prejavil dobré city, nemohli to zamietnuť.

Čo na vašu tvorbu hovorí vaša rodina? Stretávali ste sa u nich aj s kritikou?

Negatívne ohlasy prichádzali skôr od literárnych kritikov. Jeden kritik napísal negatívnu recenziu na moju knižku, a keď som sa s ním stretol, čudoval sa, že mu podávam ruku. Ja som mu povedal, že je to jeho vec, čo napísal, a že ja viem, čo píšem. Povedal mi, že keď vydám ďalšiu knihu, napíše o mne kladne. Ja som reagoval, že to by sa musel zmeniť on, lebo ja sa nezmením. A potom naozaj vyšla ďalšia knižka a recenzia bola kladná.

O čom píšete dnes?

Sú to skôr smutné témy. Odišla mi manželka, preto moja hlavná téma je teraz život a smrť.

Na záver pridajme jednu dobrú radu mladým básnikom.

Nech sa neponáhľajú, nech vydržia, nech sa vracajú k napísaným textom a prečítajú si ich s odstupom. A tiež nech sa neboja dať ich prečítať aj staršiemu autorovi alebo kritikovi.

Tatiana Kubišová

Lieči ju vlastné umenie

Tešila sa na dôchodok a plánovala, ako sa bude starať o záhradu plnú kvetov v rodinnom dome. Ešte netušila, že tri mesiace po splnení tohto sna jej srdce poškodí chrípka a lekári ju zachránia operáciou srdcovej chlopne. Život sa jej zmenil. Pribudol všadeprítomný tikot, nový počuteľný tlkot srdca, ktorý poznajú mnohí kardiologickí pacienti. A keďže ju rušil natoľko, že nemohla spávať, vzala do rúk štetec a začala tvoriť. Za štrnásť rokov Melánia Marenčáková namalovala stovky obrazov, ktoré svoj domov okrem Slovenska našli i v Česku, Rumunsku a Poľsku. Usporiadala niekoľko výstav a jej diela zdobia viacero nemocničných oddelení. Autorka je dcérou maliarky, preto si v rozhovore tykajú.

Po celý život si pracovala ako ekonómka, no maľovať si začala až na dôchodku. Ako si sa k tomu dostala?

Po operácii srdca. V noci som nemohla spávať, jednak ma bolel hrudník a chrbát, ale rušilo ma aj tikanie umelej chlopne. A tak som sa vždy presunula k počítaču a práve na internete som sa dostala k obrazom kvetov. Vždy ma bavilo kreslenie. Na základnej škole som mala dobrú učiteľku, s ktorou sme maľovali zátišia, a celkom mi to išlo. A tak som si povedala, že to skúsim. Najskôr som začala s ceruzkami, ale zatúžila som po farbách. Čítala som aj knihy o maľbe. Najskôr som začala s temperovými farbami, potom som prešla na akryl.

Takže nebyť operácie srdca, zrejme by si nezačala maľovať?

Je to možné. Operácia prišla neplánovane, nemala som čas sa na zmenený stav pripraviť. Tešila som sa, že na dôchodku budem mať čas venovať sa záhrade, ale moja bezstarostnosť netrvala dlho. Dostala som ťažkú chrípku s vysokými teplotami a nie, neprechodila som ju. Poctivo som sa liečila, ale horúčky nepoľavovali. Keď konečne choroba ustúpila, zanechala vo mne pocit únavy až slabosti. Išla som k svojej všeobecnej lekárske, odtiaľ na EKG a veľmi rýchlo ma vzali na operáciu do Národného ústavu srdcových a cievnych chorôb. Mala som šťastie v nešťastí, že nedošlo k srdcovému zlyhaniu. Operovali ma tri mesiace po tom, čo som nastúpila na dôchodok, 11. 11. 2008.

Doteraz verím tomu, že v ten deň som sa narodila po druhý raz.

O tom, že ide o magický dátum, svedčí aj fakt, že presne v tento deň, hoci o niekoľko rokov neskôr, sa mi narodil vnuk. A teraz oslavujeme spolu.

Aké boli tvoje začiatky s maľovaním, kto ti pomohol?

Som ukážkový samouk. Veľa som sa dočítala v knihách, ale mnoho mi dali aj videá, ktoré ukazovali proces vzniku obrazu. To je skvelý výdobytok internetu. Sedela som vo svojom pracovnom župane, ktorý je dnes celý od farieb, v teple svojej izby a mala som mnoho učiteľov, ktorí ku mne prichádzali cez monitor a odovzdávali mi kus svojho umenia. V praxi som sa učila na vlastných chybách. Keď som nebola s výsledkom spokojná, nevzdala som sa, ale obraz som hneď premaľovala. Keď som s výsledkom bola spokojná a ukázala som obrazy švagrovi, ktorý nádherne maľoval, naučil ma robiť so špachtľou, aby som dosiahla 3D efekt.

Na твоjich obrazoch prevláda motív kvetov. Čím fa priťahujú?

Kvety ma sprevádzali odjakživa. Tešia mi oči aj dušu, lebo sú priateľské. Či už ich máte v záhrade, alebo sú na lúke, alebo v poli, tak rozdávajú radosť. Obzvlášť rada mám slnečnice, orgován, divé maky a lúčne kvety. Nesú v sebe slobodu, odvahu aj krehkosť. Používam pozitívne,

*Potvrdilo sa mi,
že dobro sa
znásobuje.*

Foto: T. Kubišová

Melánia Marenčáková

teplé farby a často mi ľudia povedia, že im pohľad na moje obrazy zlepši náladu. A to je pre mňa najväčšia odmena.

Ako môže koníček prerásť do výstavnej činnosti?

Sama neviem. V mojom prípade sa tak stalo na báze medzil'udských vzťahov. Každoročne som sa liečila v kúpeľoch Sliač a z vďačnosti za to, že sa o mňa zakaždým vynikajúco postarali, som tam priniesla niekoľko obrazov. Slovo dalo slovo a mohla som tam usporiadať predajnú výstavu. Ako sa neskôr ukázalo, nebola posledná a dá sa povedať, že vďaka tejto svojej aktivite som získala množstvo priateľov. Výstavy som mala opakovane v spomínaných kúpeľoch, ale tento rok aj v krajskej knižnici v Nitre, pričom moje obrazy zdobia ambulancie aj niekoľko nemocničných oddelení v Nitre, odkiaľ pochádzam, ale aj steny polikliniky v Bratislave.

Prečo sú tvoje obrazy v toľkých zdravotníckych zariadeniach?

Manžel mi vždy hovorí, že by som sa najradšej rozdala. (Smiech.)

No ozajstný dôvod je asi ten, že keď som ležala v nemocnici, tak som sa ocitla v sterilnom prostredí, oči mi blúdili po stenách a nemali sa o čo oprieť. Myslím si, že tak pacient, ako aj zdravotník by mali čas tráviť v motivujúcom prostredí, ktoré podporuje proces liečby. A keď môžem k tomuto procesu prispieť svojou troškou, rada tak urobím.

Aké ohlasy sa k tebe dostávajú?

Nielen ohlasy, ale chodia za mnou domov aj ľudia s prosbou, či by som im nenamalovala obraz pre ich blízkych alebo len tak, pre nich. Množstvo obrazov som rozdala či už rodine, priateľom, známym, ale aj ľuďom v kúpeľoch. Niekedy vidím, že ich chytí za srdce konkrétny motív, ale vzhľadom na ťažkú dobu musia zvažovať, či si ho môžu dovoliť. Krásne však je, a som za to vďačná, že sa medzi nami vyvinie puto. Istá pani mi poslala poštou nádherné vlastnoručne háčkované náušnice, ďalšia mi uplietla papuče, jeden známy zase poslal klobásky a domácu slivovicu pre manžela a priateľka, ktorá má už vyše osemdesiat rokov, mi upiekla pevnú tortu. Vlastne sa mi potvrdilo,

že dobro sa znásobuje. A, samozrejme, s množstvom ľudí si píšeme maily a voláme si pravidelne alebo pri príležitosti sviatkov.

V procese tvorby ťa zbrzdila náhla cievná mozgová príhoda, s ktorej následkami zápasíš dodnes. Uvažovala si nad tým, čo by si robila, keby si nemohla opäť maľovať?

To bolo ťažké obdobie. Bola som paralyzovaná na ľavú stranu tela, učila som sa opäť chodiť a fungovať. Nanešťastie, porážka prišla tesne predtým, ako naplno udrela pandémia. Takže z nemocnice ma urýchlene prepustili domov a rehabilitačné oddelenie reprofilizovali na covidové oddelenie. A tak mám trvalé následky a s nimi spojené bolesti, ktoré sa už v súčasnosti dajú ťažko odstrániť. Keď mám horší deň, tak nemaľujem. Do ľavej ruky dostávam silné kŕče, ktoré trvajú celé hodiny. Našťastie, nejde o pravú ruku, inak by som nemohla pokračovať v maľovaní. Niekedy sa musím aj prekonať silou vôle a napriek ťažkostiam vytvoriť obraz. Keď si niečo vezmem do hlavy, idem si za tým. Takto som namalovala svojim spolužiakom zo základnej školy obrazy k sedemdesiatke. Žiaľ, v deň stretávky som tam nemohla ísť osobne, lebo ma zradilo zdravie, ale všetci boli dojatí, lebo s takým darom vôbec nerátali.

Kde všade sú tvoje diela?

V obývačkách, kuchyniach, chodbách, spálňach po celom Slovensku. Aj na farách, tam visia však obrazy anjelov a dražovského kostolíka. S láskou maľujem práve tento výjav, keďže som sa narodila v Dražovciach a pred rokmi som sa sem opäť vrátila. Tento malý románsky kostolík z 11. storočia mi pripomína domov. V obci máme aj folklórny súbor Tradícia, ktorý šíri našu kultúru v zahraničí a často vezme na potulky aj maľované kvety odo mňa. A tak viem, že moje obrazy sú aj v Česku, Poľsku a v Rumunsku.

Katarína Jančíšínová

Čitateľmi sa nerodíme, stávame sa nimi

Ako urobiť čítanie atraktívnym pre naše deti? Navzájom sa od seba líšia a nie každé z nich sa spontánne rozhodne pre knihu. Práve my rodičia im pomáhame vytvárať si vzťah k riadkom už odmala. Začítajte sa spolu so svojimi deťmi do novej knihy z Vydavateľstva Nové mesto Pápež František deťom.

Keď som bola malá, v triedach sa vynímali nástenky o knihách. Aspoň v marci, mesiaci venovanom knihám, to tak vždy bolo. Povinné čítanie mnohí z nás nemali v láske, veď to, čo sa „musí“, je zvyčajne už vopred odsúdené na neúspech. Napriek tomu si aj naša generácia vytvorila poväčšine silné puto ku knihe.

K prvému kontaktu so slovom dochádza v rodine. Mnohí rodičia vo svojich deťoch už od útleho veku podnecujú chuť po poznaní a pomáhajú im odkrývať tajomstvá riadkov. Dnešná doba je však výrazne iná, viac technologická. Ľahšie je siahnuť po mobile či tablete ako po knihe. Fantázia sa predsa rozvinie aj pri menšej námahe.

Ako urobiť čítanie atraktívnym aj pre naše deti? Ako im pomôcť vstúpiť do sveta predstavivosti aj cez knihy a nielen cez svet počítačových hier a rýchlo dostupných videí? Ako rodičia im pomáhame vytvárať si s knihou priateľstvo už odmala. A tým sa posilňuje aj vzťah medzi nami.

Spomínam si, že jedno z našich troch detí nosilo často na chrbte malý ruksak a v ňom detské knižky. Keď sa hojdalo, vždy si vybralo jednu z nich. Akoby to patrilo k jeho oddychu.

Na dlhších cestách som sedávala pri nich, aby sme si čas krátili čítaním. Dodnes sa s nami v aute vozia naše obľúbené knihy. No najradšej mali deti chvíle spoločného čítania. Neraz prišli za mnou, aby som im porozprávala rozprávku. Tie vymyslené bývali najlepšie. Keď nebolo veľa času, pustila som im príbeh na počúvanie.

Večer sa dlho u nás chodilo spať s knižkou, no je pravda, že tá najväčšia výzva je práve obdobie dospievania. Ku knihe treba tínedžerov často

nabádať. Mobil akoby sa im prilepil k dlani. Keď však vidia čítať nás, ako si čarovne sa vytvorí iná atmosféra a stránky sa obracajú ľahšie.

Rozprávky sú kľúčom k poznávaniu sveta, rozlišovaniu dobra a zla, sú vstupnou bránou do predstavivosti. Tu sa deti učia snívať, pomenúvať svoje túžby a učia sa identifikovať s dobrom, zosobneným v pozitívnej postave. Je to investícia do vzťahov, do ich budúcnosti. Vhodne zvolená kniha umožňuje deťom spoznávať svet, pomáha im utvárať celkový pohľad na život.

Čitateľmi sa nerodíme, stávame sa nimi, ak nám niekto pootvorí do tejto zázračnej krajiny dvere. Doprajme aj starým rodičom cenné okamihy s knihou v ruke so svojimi vnúčatami. Pamätám si, ako som svojho otca pri návštevách u nás doma „zamestnávala“ čítaním deťom. Sedeli vedľa neho a počúvali. Mama im rozprávala rozprávky, manželovi rodičia zas zážitky z detstva. Niet krajších chvíľ, ako keď dieťa vysloví tú milú vetu: „Čítaj ešte! Porozprávaj mi ešte jednu!“ Je to príležitosť objaviť svojich rodičov nanovo a počuť dávno nepočuté, po čom sa v duši rozhostí neha.

Prinášame vám knihu s myšlienkami pápeža Františka, obohatené o ilustrácie českej autorky Evy Šimovovej. Našou túžbou bolo priblížiť pápeža deťom a tiež ich spolu s rodičmi pozvať k tomu, aby sa pokúsili podľa týchto myšlienok aj žiť. Aj tieto pápežove myšlienky môžu byť pre rodinu stmelujúcim prvkom, príležitosťou rozprávať sa a počúvať navzájom, otvárať aj také citlivé témy, ako je napríklad odpustenie či prijatie iných, odlišných od nás.

Spoločným čítaním sa posilňuje vzťah medzi rodičom a dieťaťom.

nová detská
knihka

Pápež František deťom

Pre viac informácií
o knihe naskenujte
QR kód.

Vydavateľstvo Nové mesto prináša pápežove myšlienky obohatené o citlivé ilustrácie, ktoré pozývajú deti a s nimi aj rodičov vstúpiť do sveta hodnôt, ako je jedinečnosť a odlišnosť každého človeka, starostlivosť o prírodu, dar viery, krása rodiny, citlivosť na chudobných, otvorenosť Cirkvi a iné.

Knihka je vhodná pre škôlkarov a školákov na prvom stupni základnej školy.

www.obchod.nm.sk

Ján Heriban

Ako si budem pamätať Vladimíra Krčméryho

Odišiel človek, ktorý sa vzhľadom na to, čo v živote dokázal, nikdy nebral až tak vážne. Viac ako na seba myslel na druhých. Až do smrti.

Foto: J. Kotus

Vladimír Krčméry

S profesorom Krčmérym som sa vďaka svojej práci stretol viackrát. Naposledy tento rok v máji na našej diskusii *Môžem byť slobodný v čase neslobody?* Na zázname (na našich webových stránkach), ktorý si môžete pozrieť ako spomienku, však nezazriete jeden podstatný moment. Keď sme profesora Krčméryho privítali a vošiel do sály Domu Quo Vadis, ihneď si sadol do posledného radu určeného pre divákov. Decentne som musel k nemu podísť a s jemným úsmevom mu oznámiť, že je hosť, nie divák, a že jeho miesto je vpredu. Až po mojom krátkom naliehaní sa postavil a presunul na pripravenú stoličku.

Počas pandémie, keď boli práve povolené verejné bohoslužby s obmedzeniami, som chodieval v pracovné dni na svätú omšu ráno o 5.45 do bratislavského Blumentálu. Bola to moja zastávka na ceste domov z Kramárov, kam som vozieval manželku do práce. Raz, keď som po svätej omši odchádzal z kostola, som si v úplne poslednej lavici všimol kľáčaceho muža so sklonenou hlavou,

s ružencom v rukách. Bol to práve profesor Krčméry. Opäť posledné miesto, opäť bez potreby na seba upozorňovať. Hoci sa omša už skončila, on sa neponáhľal. Spomínam si, ako silno na mňa zapôsobilo, že tam „len tak“ bol a modlil sa. Niesol som si to v sebe celý deň a dnes sa mi to opäť živo vynára.

Myslím si, že moje dve spomienky hovoria na pár riadkoch veľmi veľa o tom, aký profesor Krčméry bol. A takého si ho budem pamätať. Angažoval sa vždy, keď bol presvedčený, že je to správne, aj za cenu verejného lynču počas pandémie. Na nikoho sa nehral. Bol sám sebou. Vedel si dokonca vystreliť z vlastnej postavy a nie najlepšieho zdravotného stavu. Bral veci s nadhľadom, no presne vedel, čo a prečo robí. Viac mi hodnotiť jeho osobnosť a celoživotné dielo neprináleží, prenechám to tým, ktorí ho poznali omnoho lepšie ako ja. No to, ako som ho zažil ja „na vlastnej koži“, som si v tejto chvíli nemohol nechať len pre seba.

Odpočívajte v pokoji, pán profesor!

Profesor Krčméry sa na nikoho nehral. Bol sám sebou.

Láska existuje

V čase, keď platila povinnosť nosiť respirátor, som si na svätej omši všimla jeden starší manželský pár. Pán išiel vždy prvý na prijímanie a jeho manželka tesne za ním. Veľakrát ho vlastne trochu navigovala.

V jednu nedeľu spomínaný pán prijal Eucharistiu do rúk a chcel si ju vložiť do úst. Asi na štvrtý pokus si uvedomil, že si nedal dole respirátor. Ostal bezradne stáť. Manželka to zbadala, prešla pred neho a pozrela mu do očí. Pre respirátor nebolo vidno jej úsmev, ale oči ho prezrádzali. S veľkým pochopením stiahla manželovi respirátor na bradu a on prijal Eucharistiu. S veselosťou v očiach pomaly odchádzali na svoje miesto. Všetky ich gestá boli poma-

lé, ale zároveň milé a láskavé. Vtedy som si uvedomila, že vidím živú manželskú lásku. Takú, o akej píše svätý Pavol. Lásku trpezlivú, dobrotivú, čo sa nevypína, nevystatuje... Odvtedy som si ich všimla častejšie.

Po jednej svätej omši som ich pozdravila a oslovila so slovami, že sa síce nepoznáme, ale ďakujem im za ich príklad manželskej lásky, že vnímam, akí sú k sebe veľmi láskaví. Pán mal trochu akoby zasnený, neprítomný pohľad, ale pozrel na mňa a povedal: „Ďakujeme.“ Manželka dodala: „Viete, Láska existuje, my sme to spoznali a svedčíme o nej. Ona je.“

Mária Vargová

Povedať Bohu áno

Starám sa o syna Mateja, ktorý má Downov syndróm. V Slove života ma zaujala myšlienka milovať do krajnosti. Nosila som ju v srdci a opakovala som si ju.

V Bratislave sa organizoval denný tábor pre deti s týmto znevýhodnením. Maťko sa veľmi tešil. Tešil sa až tak, že v deň nášho odchodu nemohol spať a ráno vstal už o piatej. Presviedčala som ho, aby ešte spal, že nám stačí vstávať o deviatej, ale márne... Spomenula som si na myšlienku milovať do krajnosti. Usmiala som sa a povedala som si: „Dobre, Ježišu, mám možnosť milovať do krajnosti.“ Za normálnych okolností by som bola mrzutá – šla som spať o polnoci, pripravovala a balila som veci. Okrem toho rada dlho spím. Ale v to ráno som povedala Bohu: „Áno, chcem ňa dnes milovať vo svojom synovi.“

Na autobus nám stačilo ísť o jedenástej, ale my sme už o deviatej nemali čo robiť. Vybrali sme sa teda na zastávku, že si tam posedíme. Ale zrazu tam stál autobus. Priznám sa, že ma to nepotešilo, lebo čo budeme hodinu a pol robiť v Nitre na autobusovej stanici? V rýchllosti som nemohla nájsť preukaz ZŤPS (zdravotne ťažko postihnutý so sprievodcom). Zaplatila som normálny lístok a počas jazdy som začala prehľadávať tašku, aby som preukaz našla. Ale márne. Zostala som zaskočená. „Kde len môže byť? Veď ho nosím stále so sebou! Duchu Svätý, povedz, prosím, kde mô-

že byť?“ Spomenula som si, že deti boli zo školy na výlete a že nám preukaz nevrátili. „Čo teraz? Sú prázdniny, bude niekto v škole?“ Zavolala som a bola tam pracovníčka administratívy, ktorá bola ochotná preukaz pohľadať. „Super, tak pre toto som musela vstávať o piatej, aby som vyzdvihla preukaz ZŤPS!“ Zo stanice do školy sú to necelé dva kilometre, hovorím si: „Za hodinu a pol to dáme. Bože, ďakujem ti, je to v tvojej réžii!“

V polovici cesty sa však Maťko zasekol a nechcel ísť ďalej. Nevládal. Presviedčala som ho, motivovala rôznymi spôsobmi, ale nič nepomáhalo. Začala som mať starosť, lebo čas sa krátil. Vtom pri nás zastalo auto. Jedna známa, ktorá bývala neďaleko, šla na poštu práve okolo našej školy. Nastúpili sme, vybavili v škole preukaz, ona si vybavila na pošte veci a cestou späť nás odviezla na stanicu. Autobus bol už pristavený a my sme nastúpili. Dokonalá Božia réžia!

Cestou som si premietala, že keby som ráno nepovedala Bohu áno, bola by som celé leto bez preukazu, lebo v škole by už nikto nebol. Aký je Boh úžasný, stará sa aj o takéto maličkosti. Vďaka preukazu sme celý týždeň mohli v Bratislave cestovať v MHD zadarmo.

Iveta Maxinová

Vďaka za vaše svedectvá solidarity a vzájomnosti.
Svoje príspevky môžete aj naďalej posilať na e-mailovú adresu casopis@nm.sk.

Mária Fišmanová, Mária Valigová

Vyhostili Ježiša

Aj tento rok bol okolo Vianoc medzi deťmi Hnutia fokoláre veľký rozruch. Zobrali vážne úlohu odovzdať odkaz o skutočnom význame Vianoc a snažili sa milovať Ježiša v tých, ktorí trpia.

Tisíce detí na celom svete šíria pod názvom *Vyhostili Ježiša* odkaz Chiary Lubichovej, že hlavným zmyslom Vianoc nie je oslava, ani nákupy, ani darčeky, ale ten, koho narodeniny oslavujeme, a to je Ježiš. Aj deti na Slovensku si osvojili toto poslanstvo.

Odlievali figúrky malého Ježiša do sadry, ktoré potom v košíkoch vystlaných slamou, s pribalenou myšlienkou od Chiary ponúkali ľuďom, aby im pripomenuli skutočný význam Vianoc. Vybierané dobrovoľné príspevky poslúžia na pomoc deťom žijúcim v ťažkých životných podmienkach tak vo svete, ako aj u nás.

Skupinka detí vo veku 4 – 8 rokov priniesla v Bratislave sadrové figúrky Ježiša pacientom z dialýzy na ich adventné posedenie. Na strane obdarovaných i darcov bola veľká radosť. Nechýbalo zaslúžené ocenenie a pohostenie palacinkami. Za finančný príspevok od obdarovaných kúpili deti s asistenciou rodičov práce prostriedky a ovocie, pridali aj svoje najcennejšie hračky a všetko spolu zaviezli ukrajinským matkám, ktoré sú so svojimi deťmi ubytované na internáte Družba. Vďačnosť bola neopísateľná!

Pápež František nás často pozýva, aby sme sa postarali o núdznych, marginalizovaných alebo trpiacich v dôsledku vojen. Aj dievčatá a chlapci z Košíc sa postavili čelom k tejto výzve a podieľali sa na projekte *Vyhostili Ježiša*. Pripravili košíčky so sadrovým Ježiškom a išli potešiť deti z Detského domova na Podhradovej. Pri spoločných hrách a spievaní kolied strávili spolu skoro dve hodiny. Nových kamarátov z domova pozvali aj na svoje ekologické a športové podujatia, ktoré plánujú na budúci rok.

Vianočné poslanstvo a 33 sadrových figúrok malého Ježiša v kolíske odniesli deti z Lipian do 33 izieb obyvateľov domova dôchodcov, aby ich potešili. Zastavili sa aj v detskom domove. Zaspievali koledy a odovzdali im vianočné ozdoby, ktoré pre nich vyrobili.

Deti z Prešova sa svoj dar rozhodli odovzdať deťom na Ukrajinu. Namalovali plagátik s pozdravom a vlastnoručne vyrobené a zabalené košíčky s Ježišom a poslanstvom v ukrajinčine i slovenčine odovzdal otec Anton Konečný v slovenskej

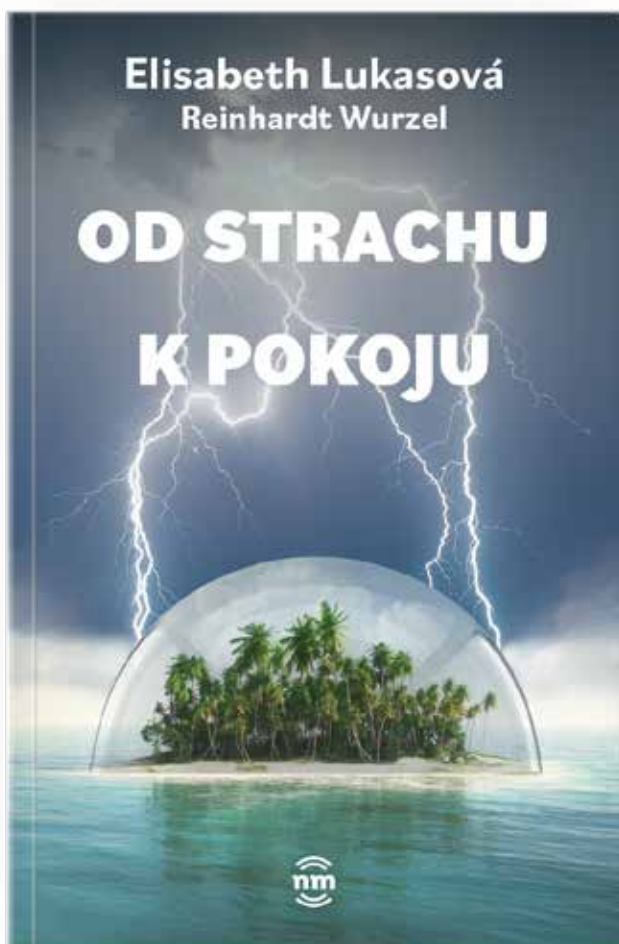
farnosti v Storožnici a deťom v Mukačeve. Košická komunita dar spetrila perníkmi, orieškami a ovocím.

Iniciatíva *Vyhostili Ježiša*, ktorú vedú tí najmenší, so sebou prináša hlboké hodnoty Vianoc: darovanie sa, vďačnosť, lásku, štedrosť. Nepriamo to posilňuje tieto hodnoty aj u dospelých a v rodinách. Rozvíja v deťoch zmysel pre solidaritu, bratstvo a pomáha pokryť potreby detí v rôznych častiach sveta. Stimuluje túžbu dávať. Mnoho ľudí v skutočnosti spontánne nechá dar na podporu týchto iniciatív.

novinka

Elisabeth Lukasová a Reinhardt Wurzel

Od strachu k pokoju

Sústredte sa na to, čo máte pred sebou, a netrápte sa s vecami, ktoré môžu počkať. Stačí naplniť zmysel okamihu – každé „naviac“ je v rozpore so zmyslom a namiesto osohu prináša nešťastie. Elisabeth Lukasová, žiačka Viktora E. Frankla, na základe svojich bohatých logoterapeutických skúseností poskytuje množstvo príkladov a ľahko realizovateľných tipov, ktoré podporujú zrelý spôsob zvládania najrôznejších strachov.

Ilustrácia na obálke tejto knihy zobrazuje malý tropický ostrov pokrytý palmami, obklopený ochranným zvonom, ktorý pripomína sklený štít. Udierajú prenikavé blesky, zúri búrka, ale slnečný ostrov nezasiahnu. Dokážeme takto ochrániť seba a svoje hodnoty, ovládnuť agresivitu a násilie voči sebe a iným? Elisabeth Lukasová hovorí áno.

Navštívte náš e-shop
obchod.nm.sk

Objednávajte telefonicky
0944 127 343

Nedeľné zamyslenia

OTCOV BISKUPOV

**Biskup
Peter Beňo**

**Vladyka Marián
Andrej Pacák**

**Biskup
František Rábek**

**Arcibiskup
Ján Orosch**

www.lumen.sk

Rádio Lumen

 rádio
lumen